

«SLOVENEČ» volja
po pošti na vse strani Jugo-
slavije in v Ljubljani:
za celo leto naprej . . . k 100—
za pol leta 55—
za štiri leta 30—
za en mesec 10—
Za tuzemstvo odeljetno K 140—

== Sobotna izdaja: ==
za celo leto K 20—
za tuzemstvo 25—

SLOVENEČ

== Inzeratni ==
Enostopna potpisnica (60 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat po K 2—
uredni razpisni, postarna
id. po K 3—
Pri naročilu nad 10 objem
popust.
Največji oglas 50/60 mm K 6—
Ishaja vsak dan izvenredni po-
nedeljek in dan po prenehanju,
ob 5. uri s jutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kokopni se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, spravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Številni poštni kram.
Ljubljanske št. 650 za naročnike in št. 349 na oglase.
avstr. in češke 24.797, ogr. 26.511, bozn.-horo. 7563.

Belgrajska pogajanja.

Belgrad, 9. februarja 1920.

Ko bodo zaradi neurejenih poštinih razmer te vrste došle v Ljubljano, bo politična situacija že napredovala. O posameznih fazah vas itak izvešča brzojav. Moj namen je, vam podati le kratko razlago zadržanja opozicijskih strank za časa dosedanjih pogajanj.

Osnovna misel opozicijske taktike je, dovesti državo zopet do parlamentarnega režima in do skorajšnjih volitev za ustavotvorno skupščino. Gotovo je v sedanjih razmerah, ko se sklepajo mirovne in trgovinske pogodbe, ko se uvajamo v nov gospodarski život, ko se ustvarjajo nova velika industrijska podjetja, ko se razpolaga z državnim in privatnim (valutno vprašanje) imetjem, ki gre v milijarde, ko se sklepajo vojne konvencije, in ko pri vsem tem vlada nima ne enega kredita odobrenega, najnunejša zahteva vsakega davke plačujočega državljanca, da se to vrši vsaj pod navadno parlamentarno kontrolo. Tudi vladi bi ne bilo škodljivo, ako bi parlament mogel zavzeti iniciativo v draginjskem, invalidskem, dobrovoljskem in še marsikaterem drugem istotako važnem vprašanju. Kaj drugača bi bilo, ako bi vlada dala garancije za neomejeno osebno in politično svobodo, osobito za časa volitev, ako bi sistiralna razpolaganja z državnim in privatnim imetjem, ako bi vršila nepristransko upravljanje še neurejene domovine. Potem bi se dalo govoriti o tem, da se vrata parlamenta zaprejo. Toda sedanja vlada je ravnala ravno nasprotno, gazila je vse človeške ideale in povsod priznane državljanske svoboščine, tako da je vsak, ki ne pripada izrazito k demokratom, socialistom in komunistom, hrepenel po svobodi govora, tiska, zborovanja in kretanja. Parlament ni kaprica, ampak potreba.

Opozicija je smatrala, da sedanje vladne stranke želijo ostati same na vladi, zato je mislila, da je dovolj, ako jim da garancijo, da jim nočejo v parlamentu delati nobenih težkoč. Toda vlada se s tem ni zadovoljila, zahtevala je, da se ustvari koncentracijska vlada; samo koncentracija bi ji baje bila garancija dovolj za redno in nemoteno parlamentarno delovanje. Ali se je torej opozicija zaračunila v svoji podmeni, da hočejo sedanje vladne stranke ostati same na krmilu? Ne, ampak v ozadju je nastopil še drug državotvorni faktor. Regent je dal vedeti vladi, da bo dal vlado neparlamentarnim nevtralnim osebam v roke, ako ne pride do koncentracije.

Situacija je bila sedaj za vlado ta: Sedanja vlada na noben način ne ostane na krmilu. Kaj je torej za njo boljše, koncentracija ali nevtralna vlada? Očividno se je odločila za nevtralno vlado, kajti storila je po časopisju, po zakulisnih intrigah in po svojem intrasigentnem zadržanju vse, da ne pride do koncentracije. Ko vam to pišem, še obstoji sicer ena, v nekoli verjetna možnost, da se pod višjim uplivom hočeš nočeš vendarle izreče za koncentracijo.

Opozicija je v vsekem trenutku sedanje krize igrala z odprtimi kartami ter svoje zahteve stavila tako pošteno, kakor jih je zamislila. Ko je prišla vlada z željo po koncentraciji, jo je opozicija resno vzela v pretres. Ni pa se dala zavesti na pot oktroajev in nasilja. Radi tega je morala odbiti predlog vladin, da se izborni red uzakoni v dveh ali treh tednih in da se v tem času izgotovi tudi načrt nove ustave, in ako se to ne zgodi, da se izvede to z oktroajem. Vlada je imela časa dovolj od meseca avgusta pa do danes, da ustvari situacijo, ki je dovela do sedanjih pogajanj. Toda njej ni bilo za volitve in za konstituantno, ampak da v politični upravi demontira radikalno in slovensko-hrvatsko ljudsko stranko.

Zahteva opozicije, da se parlament ne odreče svojih bitnih atributov in da se more v njem o vsem govoriti in razpravljati, samo da se seveda ne moti delo za volilni red in za načrt ustave, je pač samoumevna. Nihče pa ne misli v opoziciji na to, da bi se življenska doba sedanjega parlamenta podaljšala po nepotrebnem in se s tem preprečilo, da kar najhitreje idemo v volitve in pridemo do ustavotvorne skupščine. Da pa opozicija zahteva trajanje sedanje predstavnosti, četudi samo v odgovornem stanju (torej brez dijete!), je dobro premišljeno. Ni nemogoče, in slišali so se v demokratičnih listih taki glasovi, da bi se sestanele ustavotvorne skupščine hotel onemogočiti, ako bi n. pr. demokratska stranka bila tepena, nadalje ni nemogoče, da bi se volitve radi nasilstva in splošnih neredov, ki gotovo ne bodo izhajali od opozicijskih strank, morale sistirati. V takih slučajih bi ostali brez parlamenta in brez kontrole. Zahteva opozicije torej, da se sedanji parlament ne razpusti, je le akt previdnosti, da se za vsak slučaj osigura kontinuitet parlamentarnega života.

Opozicija bi bila voljna sprejeti še tudi predlog, da se doba za delovanje ustavotvorne odbora omeji na dva do tri mesece. S tem bi volitve ne bile odložene ad calendas graecas — ker se pokazuje, da demokratska vlada še sploh ni nič res-

nega pripravila, — a parlament bi imel v tej dobi vse svoje pravice. Kakor se vidi, je opozicija do skrajnosti pomirljiva in popustljiva, a ne dopušča absolutizma in diktatorstva v nobeni obliki.

Resolucije gospodarskih organizacij v Ljubljani k valutnemu vprašanju.

Z ozirom na kritični položaj, v katerem prihaja valutno vprašanje, se je vršilo dne 11. februarja 1920 zborovanje zastopnikov slovenskih gospodarskih organizacij v Ljubljani, ki so po vsestranskem razmotrivanju valutnega vprašanja sklenile sledečo resolucijo soglasno:

Podpisane gospodarske organizacije vztrajajo na svojem dosedanjem stališču glede valutnega vprašanja ter obžalujejo, da je ministristvo pri najnovejših odredbah v valutnem vprašanju ignoriralo pozitivne ekonomske razloge, kateri so se navajali s strani gospodarskih krogov kronskega področja ter izvedlo na škodo jugoslovanske krone devalvacijski princip kot temelj za rešitev valutnega problema. V sled tega odklanjajo vsako odgovornost za nepotrebne škodljive posledice, katere morajo vsled tega postopanja neizbežno nastati za naše gospodarstvo in za našo državo. Z izvedbo valutne reforme na način, kakor ga je zamislilo ministristvo, nikakor niso odstranjene nepregledne kvarne posledice, katere morajo neodbitno nastopiti v narodnem gospodarstvu in v socialnem življenju najširših plasti naroda.

Ako se istočasno z izmeno jugoslovanske krone ne vzame iz prometa popolnoma tudi stari bančni dinar, opozarjajo na neizogibno nadaljno devalvacijo nove kronsko-dinarske novčanice, izdane od države v zameno za krono, v njeni notranji vrednosti napram staremu bančnemu dinarju, s čimer bo kronsko področje po nepotrebnem znova gospodarsko oškodovano.

Najodločneje zahtevajo, da se ne izvede nikakrja relacija brez narodnega predstavnštva, stoječ na stališču, da je edino parlament poklican govoriti odločilno besedo v tem najvažnejšem gospodarskem vprašanju.

Pozivljamo politične stranke, da v interesu normalnega gospodarskega razvika naše narodne države delajo na to, da se pri reševanju valutnega problema v polni meri vpoštevajo gospodarski razlogi, ker je le v tem primeru mogoč napredek in povzdiga našega skupnega narodnega

gospodarstva. Nameravana staba rešitev valutnega vprašanja bi v največji meri ogrozila gospodarsko in politično konsolidacijo naše mlade države. Če se vztraja na izvedbi sedaj nameravane valutne reforme navzlic ponovnim in utemeljenim opozoritvam, so politične stranke poklicane, da odstranijo z odločilnega mesta osebe, katere z nepremišljeno valutno politiko ustvarjajo nevarnost velikih perturbacij in političnega razkroja v naši mladi, še nekonsolidirani domovini.

Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani. Slovenska kmetijska družba v Ljubljani. Zveza industrijcev na slovenskem ozemlju. Pripravljalni odbor zveze trgovskih gremijev. Deželna zveza slovenskih obrtnih zadrug. Jugoslovanska obrtna zveza. Zadruga zveza v Ljubljani. Zveza jugoslovanskih hranilnic. Zveza upnikov v Sloveniji. Slovensko trgovsko društvo »Merkur«. Društvo hišnih posestnikov.

Zveza narodov.

K članku »Zveza narodov«, priobčenem v »Slov. Narodu« št. 31 z 8. februarja 1920:

Ideja o Ligi narodov je »tako stara« in obenem tako nova, da se »upajo« o njej in z njo pisati učenci in veliki državniki vseh narodov; da celo drugi, manje imenitni ljudje so se »ojunačili« in jo podpirajo po spisih in govorih v vseh delih sveta in le-ti imajo za seboj brezštevilno množico vseh onih, ki ne poznajo vojne samo izza toplega zapčnega kotička ali pa po lepih časopisnih poročilih, ampak ki so sami trpeli in ki so z odprto dušo in s polnim sočutjem gledali vse trpljenje in grozno, tolikrat nečloveško umiranje svojega bližnjega.

V tem prečudnem času, ko se ta »smelost« pojavlja po vsem svetu (in tudi pri narodih, koji se kakor mi borijo s pariško konferenco za svoje pravo), ko je vsakega zdravega razuma hrepenenje, da se čim preje pod zaščito organizovane moči Zveze narodov ustanovi mednarodno rabsodišče, se najdejo še »smelejši« ljudje, ki si hočejo po plitvi kritiki velikih idej pridobiti sijaj politične bistroumnosti, kakor da bi bilo občinstvo obojeno, da mora s pasjo potrpežljivostjo vse čitati, karkoli se mu prezentira. — Naravno, da se tudi o logiki omenjenega članka ne bomo oporekali. V prvem odstavku pripozna pisec v svoji frazariji, da ne ve, kako da je glede armade pri nas, vendar pa nasprotuje v nadaljnjih odstavkih Zvezi narodov in »pacifističnemu bacilu«. Torej

LISTEK.

Iz okolice Kosovega polja.

Napisal Ivan Dolenc.

Sredi septembra l. l. sem imel v Belogradu priliko, razgovarjati se s franciškanom, ki je bil doma iz Janjevega ob Kosovem polju. Kosovo polje je za nas zanimivo tudi brez ozira na misel, ki jo je sprožil g. ravnatelj Štrekelj, da bi se namreč tam dalo naseliti večje število goriških kmetovalcev. Nastopne vrstice ne morejo imeti namena, vplivati v kakršnemkoli oziru na rešitev vprašanja, kako odpmoči bedi naših bratov, ki so vsled vojne največ trpeli in največ izgubili; brez najboljšega poznavanja razmer komu kaj svetovati bi bilo tudi smešno. Ne more pa škodovati, če se vse misli, ki se prožijo glede tega vprašanja, objasnijo kar najbolj mogoče. Sicer je pa, kakor rečeno, Kosovo polje za nas zanimivo tudi, če popolnoma abstrahiramo od možnosti, da postane Kosovo enkrat takorekoč del naše ožje domovine.¹ Naše prostrane skupne do-

približno tako, kakor bi bilo potrebno, ako jo hočemo uvrstiti v vrsto modernih kulturnih držav. Zato sem omenil v spisu tudi to ali ono reč, ki se ne tiče Kosovega polja, ki je zanimiva za spoznavanje razmer na Balkanu.

Dotični franciškan (zelel je, da njegovega imena ne imenujem, pač pa lahko vsakdo, ki ga zanima, izve ime v uredništvu »Slovenca«) je bil rojen v Janjevu l. 1880., torej ob času turške nadvlade. Janjevo leži nekako v sredi med Lipljanom in Prištino, toda ne leži v oni lepi, še neobdelani ravnini med imenovanima krajema, ki jo omenja Štrekelj in ki bi bila v prvi vrsti primerna za naselitev naših rojakov, ampak nekoliko v stran proti vzhodu blizu samostana Gračanice pri Prištini. V Prištini so se zbrali Turki pred bojem na Kosovem polju; nahajamo se torej v neposredni bližini zgodovinskega bojišča. Kakor pravi Štrekelj, bi se moglo v Prištini stisniti za silo kakih 100 rodbin v poslopjih, iz katerih so se izselili Turki. Janjevo pa imenuje Štrekelj kot kraj, kjer bi stanovali katoliški sosede naših izseljencev. V Janjevu je bilo namreč l. 1940 515 hiš, od teh 400 katoliških.¹ Do svojega

13. leta je živel naš avtor doma v Janjevu in videl na lastne oči popolno brezpravnost, v kateri so se nahajali kristjani proti Turkom in Arnavtom, ki so stanovali ne samo po mestih (n. pr. v Prištini), ampak tudi po selih. Ljudsko šolo je dovršil v Janjevu. Na njej sta poučevali kot učiteljici dve njegovi sestri; vzdrževali so jo večinoma starši otrok sami. S 13. leti se je napotil naš avtor v Skader (l. 1893) in obiskoval tam franciškansko redovno gimnazijo. Za časa svojih studij se je mudil tudi v Italiji in Avstriji. Po novi maši l. 1905. je obiskal prvokrat po 12 letih svoje rojstno mesto za nekaj tednov. Kot duhovnik je deloval večinoma med Arnavti v Skadru, v Peči in v neki arnavtski župniji dan hoda od Skadra med skoraj popolnoma nekultiviranim ljudstvom. Kakšne so razmere med Arnavti — bolje rečeno: so bile razmere med Arnavti, ker jih je avstrijska okupacija

balkanski vojni, ko se je osvobodilo Kosovo polje z ostalimi srbskimi pokrajinami od turškega jarma. Knjigo je izdala »Srpska književna Zadruga« v svojem XXII. »Kolu«. Delo bi bilo priporočati vsakomur, ki se zanima za naseljevanje naših ljudi v teh krajih. Sestavljeno je deloma na podlagi številnih virov (n. pr. Cvijičevih in drugih del), deloma na podlagi osebnih opazovanj pisateljevih. V Janjevu je bil pisatelj dvakrat osebno (gl. str. 268.). Knjiga obsega tudi natančen zemljevid pokrajini, ki jih opisuje, in 40 slik. Na tem zemljevidu najdete tudi vse kraje, imenovane v tem sestavku.

precej predelala — nam priča zanimiv dogodek, ki ga je doživel franciškan prvo nedeljo, ko je pridigoval Arnavtom kot novi župnik. Pripravil se je na pridigo za približno pol ure in je že izvršil plovico govora. Tedaj pa se oglase Arnavti: »Dosti je govoril! Sedaj bomo kadili!« In vsak je potegnil iz žepa svojo pipo, si jo zapalil in pričel kaditi; zraven so se seveda med seboj glasno razgovarjali. Kaj je hotel franciškan storiti? Ali se je hotel spustiti takoj ob svojem prihodu v preprič z oboroženo množico? Znano mu je bilo, da so tam v bližini Arnavti enega župnika svoje župnije ubili, drugega pa oropali. Ni mu preostajalo drugega nego ukloniti se. Prižgal si je svaljčico, jo počasi kadil in premišljeval, kako bo izrabil sedanji dogodek. Ko je bilo videti, da je vernikom potreba po tobaku zaenkrat utešena, je povzel zopet besedo: »Možje! Sedaj sem jaz ubogal vas in se ravnal po vaši želji« — zadovoljno mrmranje med verniki — »sedaj pa upam, da boste tudi vi ugodili moji prošnji. Imam namreč do vas tri želje. Najprej vas prosim, da v bodoče v cerkvi ne kadite in ne govorite. Ko boste šli iz cerkve — to je moja druga želja — vas prosim, da greste naravnost domov in se ne oglašite spotoma v nobeni hiši; prav tako tudi ne prihodnje nedelje, kadar boste šli zopet v cerkev.« Tretja prošnja je

¹ Proti Štrekeljevemu načrtu se je n. pr. opozarjalo na to, da bi bilo dovolj prostora za naše Goričane v Prekmurju, zlasti na velikih latifundijah kneza Esterhazija pri Dolnji Lendavi. (»Slovenec« z dne 11. oktobra 1919.) Sicer se je pa za naselitev v Stari Srbiji in vine itak ne bomo še dolgo poznali niti

Macedoniji priglasilo toliko ljudi, da je dalo v dobi tiskarske stavke notranje ministristvo razglasiti, da se nadaljnje prijave ne sprejemajo več.

² Ti podatki so vzeti iz knjige »Nova Srbija«, ki jo je spisal belgrajski vsučiliški profesor dr. Jevto Dedijer; izšla je l. 1913. po

³ Med Arnavti je namreč še razširjena krvna osveta. Priliko, ko se je sestalo več

ako bi šlo po njegovi volji, bi smeli zopet reči: »va banque!« No, hvala Bogu, da to drugi odločujejo. Kar se pa tiče naše armade, pa pisca lahko poučimo, da je ona danes prvovrstna, zdrava in čila po duhu, in da bo stala (in to tudi vpricho »pacifističnega bacila«) toli časa na braniku za domovino, dokler ne bodo tudi za nas veljavna velika načela svobode in popolnega ujedinjenja, in dokler ne bo zaupanje v zanesljivo delovanje Zveze narodov vsestranski utemeljeno.

K poselskemu uprašnju s stališča krščanskih družin.

Mnogokrat smo že imeli priliko slišati glas služkinj o njihovih zahtevah, nismo pa še slišali glasu gospodinj. Zato naj izpregovorim, — dasi težko vzamem čas vzgojnemu in gospodinjskemu delu, ki ga imam dovolj, — nekaj pomislekov proti zahtevam Zveze služkinj v tisti obliki, v kateri jih je objavila in sicer s stališča pravne vzgoje, ki jo mora dati krščanska družina vsem svojim članom, tudi služkinjam.

Stališče namreč, s katerega je stavila »Zveza služkinj« svoje zahteve, ni v skladu z nalogo, ki jo mora po krščanskih in npravnih načelih izvršiti družina, ampak ji nasprotuje. Postavlja namreč služkinjo na stališče tvorniškega delavca, od katerega zahteva gospodar samo določeno mero dela, za njegovo pravno in umsko vzgojo pa mu je prav tako malo mar kakor za to, kako živi. V krščanski rodbini pa mora biti posej član družine kakor sin ali hči in ravno tako pod očetovsko, oziroma materinsko oblastjo, saj oče in mati nista odgovorna pred Bogom samo za svoje otroke, ampak tudi za svoje posle.

1. S tem je v tesni zvezi stanovanjsko vprašanje služkinj. V krščanski rodbini služkinja ne spada v zaduhle luknje, takozvane »poselske sobe« brez svetlobe in zraka ali v mrzle izbice brez peči, strogo ločene od rodbinskih prostorov, ampak v krog domačih hčera, s katerimi naj skupno stanuje in tudi spi. Razumljivo je seveda, da si mora gospodinja tako zaupno osebo dobro ogledati in da ji tudi pozneje ne more dovoljevati nobenih svobod, ki jih ne bi dovolila z mirno vestjo tudi svoji hčeri. Žal, da danes ni ravno preveč takih deklet v službi, ki bi to zaupanje opravičevale in tako onemogočujajo red, ki mora biti v krščanski rodbini. Prav iz teh razmer pa izvira tudi dobesedni del stanovanjske miserije poslov. Takih služkinj, kot jih vidiš ob nedeljah lahko trumoma v spremstvu različne vrste moških na cesti, izprehajališčih, pred kinematografi, v gostilnah, na plesiščih, samotnih potih, ali ki ubijajo čas v pogovorih z obrekljivimi delomrznimi tovarišicami, kako more gospodinja tako služkinjo pustiti, da stanuje in spi v istem prostoru kot njene hčere? Da pa prostori, v katerih morajo prebivati taki posli, ločeni od rodbine, po kvadratnih in kubičnih metrih ne morejo biti večji kakor kvadratni metri, kateri pridejo povprečno na enega člana družine, to je iz gospodarskih ozirov popolnoma umljivo. Ni dvoma, da so take stanovanjske razmere v zdravstvenem in npravnem oziru slabe, a nastale niso samo iz preziranja človeškega dostojanstva služkinj, ampak kot obramba rodbine proti slabim poslom.

* Uredništvo si svoje stališče v tem vprašanju pridržuje.

* Gotovo je, da za takega posla stalno ni prostora v krščanski družini, kajti krščanska gospodinja mora imeti brezpogojno pravico, da narzira in zahteva račun o vsem dejanju in nehanju posla, ki ga je sprejela v svojo rodbino in bo nevednega brezobzirno odslavila. Zaupno mesto hčerine tovarišice bo dala takemu, ki ga je spoznala, da je tega vreden, prej tega stori ni sme.

2. Najusodnejša in najnevarnejša zahteva »Zveze služkinj« pa je zahteva 5-urnega nedeljskega »prostega časa« (ne samo počitka). Krščanskim gospodinjam je znano, kakšna nevarnost tiči v takozvanih prostih nedeljskih popoldnevih, oziroma nedeljskih izhodih, kakor to nazivajo in jih je dovoljevala le v čisto določene poštene in dobre namene. »Zveza služkinj« pa zahteva brezpogojno vsako nedeljo 5 ur prostega časa, to je samo na sebi preobilno, dokaj več kot je časa, prostega gospodinjskega dela od kosila do večerje, zlasti pa je to veliko več kot se potrebuje za Mrzljino družbo, popoldansko službo božjo, poštene obiske, primerne sprehode, ali za pametne gledališke predstave. So hiše, v katerih gospoda, ko odhaja na sprehod, služkinji pred nosom zadelene vrata in jo tako postavi na cesto, odkoder se ne more vrniti domov, dokler ni odbila ura, kakor tvorničar izven delavnega časa ne pušča delavca v tvornici; so gospe, ki ji ni mar, sanjo da posel opravi svoje delo, sicer naj živi kakor hoče, toda v krščanski družini tako ne sme biti.

Katera mati pusti svojo hčer pohajati celo nedeljsko popoldne, se da bi vprašala, kam greš, s kom hodiš, kaj delaš! Kakor hčeri tako služkinji, zlasti mladji še nezkušeni, ne sme odreči krščanska gospodinja tega varstva. Če ob sodanjem prostem času se zateka le v preveč služkinji k praznim in škodljivim zabavam, kajti že doslej smo gospodinjje lahko videli, katere služkinje niso bile zadovoljne in niso izhajale tudi ob vsakokratni najvišji plači, in katere so si kaj prihranile — za to seveda ni merodajen današnji kritični čas, ko ima obstanek zagotovljen le verižnik, pošten družinski oče pa v pridnim delom ne more prehraniti političkaj večje družine. Ali tiste, ki so prešle nedeljske popoldneve v krogu družine, bodisi doma pri dobri knjigi in zaupni besedi, ali na skupnem sprehodu, ali tiste, ki so si bile izgovorile že ob sprejemu nedeljske popoldneve. Lahko smo videli tudi, katere izmed teh dvojih so ostale stalno na dobri poti. Zato pa se krščanska gospodinja nikakor ne more in ne sme odpovedati pravici in dolžnosti, da dopoli ali prepove poslu njegove poti izven hiše kakor za vsak drugi čas, tako tudi za nedeljo popoldan in da zahteva o vsakem času, ki ga je prebil izven hiše, točnega in verodostojnega računa kakor od svoje hčere.

Še z drugega stališča zahteva o 5-urnem nedeljskem prostem času ni sprejemljiva. Izvedemo, bi vzela jako nemilo gospodinj — materi še majhnih otrok za stalno vsako množnost nedeljskega počitka. Saj otroci ne potrebujejo varstva samo v delavnik, ampak tudi v nedeljo, in tak brezpogojno prosti vsakonedeljski popoldan služkinje bi zabil mater, čuvarica malih otrok, vsako popoldansko službo božjo, vsak za izobrazbo otrok v šolski dobi toliko potrebni skupni daljši sprehod, ki ga drobne nožice malih bratcev in sestrice ne zmorejjo. Tudi je zaradi celotne rodbine upravičena za mater nujnejše kot za kogarkoli, da dvigne v nedeljo popoldne, po dovršeni skrbi za telo, duha od vsak-

danjih skrbi v nedeljski zbranosti k Bogu. Nedelja je namreč tudi čas božje službe v družini. Raztresena po uradih, šolah, pisarnah in delavnicah, razdeljena tudi po neenakem dnevnem delavnem času, brez vezi skupnega dela, ki družijo kmečko družino, zbira mestna družina vse svoje člane redno edino v nedeljo popoldne, kadar tudi matere ne ovira več gospodinjsko delo in jih srne v blaženem nedeljskem miru. To so najdragocenejše ure za mater, čas da seje v dušah, da poglablja misli, čuvstva in značaje svojih otrok in jih obrača kvišku k idealom. To jo solnčna setev v zrahlinah in napojeno zemljo, kar se v takih urah pogreze v srca, to drži. Kolika krivica bi tedaj bila proti družini, ako bi mati, vedno motena po sicer ne težki a stalni pozornosti na drobne nožice in ročice najmlajših, nobeno nedeljo ne mogla zbrati duha za to vzgojevalno setev, ako bi le redko še našla časa, da bi v nedeljskolepem razpoloženju mogla dvigniti dušo in plesti trdne vezi src z Bogom, z resnico in z ljubeznijo in jih resnično izobraževati.

In služkinja, ki bi se tega nedeljskega vzgojnega dela gospodinj ne marala redno udeležiti, bi sama največ izgubila, ker bi potratila čas, v katerem bi se najlažje človeško približala gospodinj in ji zaupala in potožila tudi svoje skrbi in bolečine, s svojo dvome in dušne stiske. Taka služkinja bi ne mogla postati res pravi član družine kot prava domača hči. Vestne krščanske gospodinjje torej nikakor ne morejo pristati na uzakonitev brezpogojnega 5-urnega nedeljskega prostega časa, pač pa morejo pristati na zakonito prepoved vsakega težkega dela v nedeljo — kar je »Zveza služkinj« pozabila zahtevati — in se lahko zlagajo tudi s tem, da se v nedeljo služkinje zakonito oproste za gotovo dobo, kakšne 4 ure, rednega gospodinjskega dela.

3. Prav tako ni mogoče pristati na uzakonitev brezpogojnega 9-urnega nočnega počitka. Že sam na sebi je redni 9-urni nočni počitek za spanje doraslim dekletom precej obilo odmerjen. Zdravniki trdijo in skušnja kaže, da je za zdravega človeka, ki ne dela težkega telesnega ali duševnega dela, 7 ur spanja popolnoma zadosti, prištejmo k temu še 1 uro za toaleta in dobimo 8 ur. Toliko počitka bo seveda dala vestna gospodinja poslu v zdravih dneh — sama nemotena nočnega počitka sploh nima, dokler je kaj malih otrok v rodbini — če pa je posej bolan, tudi njemu žrtvuje svoj nočni počitek, zato ima pa tudi pravico, v težkih dneh zahtevati, da bolno gospodinjjo nadomestuje pri njenem rednem nočnem delu služkinja in da ji pomaga streči tudi drugim bolnim rodbinskimi članom. Uzakonjenju brezpogojnega nočnega počitka mora torej gospodinja ugovarjati.

4. Še nekaj, kar je poslom menda neznan, kar se vidi tudi v zahtevah o plačah. V svojem 15-letnem gospodinjstvu nisem imela dosti različnih služkinj, ker se imamo radi in se držimo drug drugega, in vendar sem imela že pri tem majhnem številu priliko sama izkusiti tole: ko sem nespreditnega posla odputila in bila več mesecev brez posla — nisem imela namreč tačas še veliko otrok — sem imela manj gospodinjskega dela kakor prej ob poslu, nespretni posel torej niti toliko dela ni opravil, kolikor ga je sam povzročil.

5. Še besedo o zavarovanju. Velika hiba je bila, da se obligatorično poselsko zavarovanje ni že davno izvršilo, vendar pa najbolj urejeno zavarovanje ne

more zagotoviti poslu brezskrbne starosti. To vidimo danes, ko se državni upokojenci — tudi višji uradniki — ob svojih, dasi zvišanih pokojninah, stradajo. Zavarovalnine bi pa ostale tudi v takih krizah kot je današnja neizpremenjene in bi zadostale samo še za smrt, za pokop ne več. Najsigurnejše zavarovanje služkinje je, — če se prej že ne omoži, — da zvesto vztraja v svoji družini v dobrih in hudih časih. Če potem ali v družini sami, ali v sinovi ali hčerini dočaka starost, bo njena ljubezen in zvestoba še zmeraj toliko vredna, dasi bo mogla opravljati morda le najlažja dela, da ji ne bo treba umirati v podstrešjih, Ptice selivke pa, ki menjajo službe že po mesecih ali vsako prvo ali drugo leto in se nikjer ne udomačijo, tem seveda starost tudi kljub starostnemu zavarovanju ne bo poslana z ročkami. To so tiste, ki proizvedujejo že ob vstopu v službo, koliko je otrok, ali bodo morale prati, pomivati in podobno, to so tiste, ki tehtajo vsako stvar, ki jim ni prijetna in štejejo vsak krajcar, ki ga ima tovarišica več na mesec in izkušajo zmeraj dobiti »boljše« službo, kot jo imajo. To so tiste, ki v težkih dneh in v dobi skrbi puste družino na cedilu in pri tem pozabijo, da le ljubezen rodi ljubezen, zvestoba zvestobo. Vsekakor pa bi bilo prav, da bi se uzakonila pravica starostne preskrbe v družini poslom, ki so ji služili dolgo vrsto let n. pt. 30 do 40.

Milica dr. G.

Stara in nova politična orientacija.

Praga, 7. februarja. Zunanji minister dr. Beneš je imel v zunanjem odseku govor, v katerem je razkril smernice zunanjepolitičnega delovanja češkoslovaške republike. Jedro njegovega govora je tvorilo razmerje Češke do Rusije. »V čem je ležala načelno in s političnega vidika naša zunanja politika v slovanskih in ruskih zadevah? Že med vojno in dokler smo bili še v domovini, se je pojavljala pri nas poskus dvojne orientacije v naziranju glede svetovne vojne in glede možnega izida vojne z ozirom na nas in našli so se ljudje, ki so verovali, da bo Rusija zmagała na vzhodu in potem prišla naravnost k nam in nam dala samostojnost. Verovali so v ogromno silo ruskega kolosa, ki bo z ogromnimi masami preplaval Evropo in bo v svetovni vojni proti srednjeevropskim silam zmagal nad vsemi, določujoč tako svetovno politiko sploh. Gledali so z romantičnimi očmi na vse to, kar je bilo v Rusiji, v smislu našega starega slovofilstva nekritično in ne dovolj stvarno, brez resničnega smisla za socialne, gospodarke in politične razmere v Rusiji. V resnici je bilo to nerazumevanje celega ruskega problema. Slovanstvo jim je bilo meglen romantičen sen o vzajemnosti z Rusijo, Poljsko in drugimi Slovani... Potek svetovne vojne je razbil celo to konstrukcijo in pokazal, da je bila ta koncepcija slovanske politike in slovanskega sveta nepravilna, politično nezrela in več kot nemogoča.

Toda vojna je pokazala še mnogo več. Imel sem že priložnost na drugih mestih povedati, v kaki luči so se pokazali v tej vojni slovanski narodi. O Rusiji sem to ravno konstatiral, o drugih slovanskih narodih moramo, če nečemo priti do neprilnih zaključkov, konstatirati, da so slovanski narodi v primeri z Anglosasi in Francozi — ne glede na to, da so stremeli igrati vojaško pomembno vlogo in da so jo tudi igrali, — vendar vsaj tehnično, materijalno, kulturno, upravno v veliki meri zaostali za anglosaskim in francoskim svetom... Tega ne smemo podcenjevati, to bi bila velika politična hiba. Slovanske države v primeri z Anglosasi in Francozi nimajo tako bogatih političnih izkušenj, take upravne in organizatorične izvežbanosti, niso tako izučeni v posameznih strokah politike in socialnega življenja, nido: Morajo se še dolgo učiti in se pripravdo: Morajo se še dolgo učiti in se pripravljati na resnično politično umetnost, ki temelji pred vsem na upravnem in organizacnem znanju, v umetnosti, moderno gospodariti, tvoriti moderne socialne institucije, moderno politično upravljati. Stara politika vzhoda je politika velike romantične koncepcije, domneva, da ponem voditi politiko isto kot delati velike reči, sestri na ministrski ali diktatorski stol in pošiljati poslanice, brzojave, instrukcije povelja itd. Zapadni svet pa je že davno razumel, da je glavno načelo moderne in demokratične politike organizirati politično, gospodarsko in finančno administracijo, da je najvažnejše delo politike, stvoriti si zmognjeno osebo in uvesti občinsko, okrajno, deželno in državno avtonomijo... Z drugimi besedami: Resnično moderna politika ne srednjeveška in ne romantična politika novega režima proti politiki starega režima, je politika težkega dela, ki se javlja predvsem v problemih tekoče dnevne administracije od najnižje administrativne celote na do najvišje.

la: kadar bom jaz slišal v kaki vasi strel, bom prišel med vas in vam bom sodil. Prosim vas, da takoj ob mojem prihodu ustaviše streljanje in se pokorite moji razsodbi.« Arnavti so obljubili in dano besedo tudi držali, ker jim je obljuba sveta. Franciškan je bil 6 let med njimi; v teku teh 6 let so ubili v njegovi župniji vsega skupaj samo 3 ljudi, dočim so jih poprej mesečno kakih sedem. Franciškan je govoril dobro arnavtski (skoro vsak Srb na Kosovem polju razume poleg srbščine tudi več ali manj turški in arnavtski jezik) in se je med ljudmi popolnoma udomačil, tako da je imel nanje izreden vpliv. Bil jim je ne samo duhovnik, ampak tudi sodnik in celo — vojaški poveljniki. Malo pred izbruhom prve balkanske vojne je dobil namreč od katoliškega nadškofa v Prizrenu nalogo, naj — uprizori vstajo proti Turkom. Zbral je okrog 2000 ljudi; orožje so dobili iz Črne gore. V zvezi z drugimi četami, ki so jih organizirali drugi »poveljniki«, so ujeli 20.000 Turkov. Ko je prišla koncem 1. 1915. avstrijska okupacija, so Avstrijci franciškana kot sovražnika Turkov zaprli in nato internirali v Bosni, kjer je ostal do razpada Avstrije. Sedaj se je podal na pot, da obišče zopet svoj rojstni kraj.

ljudi — in taka prilika je bila tudi nedeljska služba božja — so porabljali Arnavti prav radi v to, da so se pretepal in pobijali s svojimi sovražniki. ki so jih po potrebi tudi no-

Opisoval mi je Kosovo polje prav tako, kakor ga opisuje g. Štrekelj. Kar se tiče poljskih pridelkov, je omenil obširne vinograde, ki jih imajo prebivalci v Janjevem. Grozdje je po njegovem zatrdilu izvrstno. (Dediđer je malo drugačnega mnenja, kakor bomo videli spodaj). Prebivalstvo se peča tudi s pridelovanjem svile. (Glej Merljakov dopis v »Slovencu« z dne 13. sept. l. l.) Ker je baš poljedelska stran pri opisovanju Kosovega polja za naše Gorice najvažnejša, naj navedem doslovno, kar pravi o kosovski zemlji Dediđer na str. 236:

»Zemlja je rodovitna; mestoma bolje rodi ob suhi nego ob deževni letini. Največ se seje pšenica, ječmen in koruza; rž se seje najmanj. Koruze je več vrst, kakor »brzak«, »lebbija« in »kolombo veliki«. Za pšenico in ječmen orjejo s plugom, in sicer dvakraj: poleti »ugarijo«, v jeseni pa preorjejo njivo in jo obsejajo; za koruzo »ugarijo« v aprilu, sejajo pa okoli pomladnega svetega Nikolaja. Vrh tega

iskali mimogrede na njihovem domu. Op. p.

* V čem bi se te tri vrste koruze ločile, nisem mogel dognati; veliki Vukov slovar ima samo izraz »brzak«, o katerem pravi, da zanačuje majhno kotozko, ki jo sade v Slavoniji šele okrog Vidovega dne, ko upade Sava in se posuše doslej poplavljeni ravnine. Ime ima od tega, ker brzo raste in dozori kljub tako pozni savi.

* = prednje zemljo, da se zrahlja, navzame rodovitnosti iz zraka in uniči plevel.

* 22. maja, no našem kalendaru.

sade krompir, čebulo in papriko. Redijo tudi mnogo živine, zlasti ovac, za temi pa konje in koze. Pred 30—40 leti so imeli kosovski kmetje tudi svoje planine, na katere so gonili poleti živino; toda v zadnjih časih je ne gonijo nikamor iz sel radi arnavtskega nasilja. Zdise, da more postati Kosovo eden od najboljših krajev za sadjarstvo. (Podörtal priobčevalci.) Na njem uspeva vsakovrstno sadje, kakor na pr. slive, jabolka in hrushke. Po nekaterih krajih imajo tudi grozdje, a ne dozori najbolje. ... Kosovo je prava poljedelska zemlja in daje toliko žita, da more prehraniti ne samo svoje prebivalstvo, ampak preostaja žita tudi za izvoz. Od celokupne kosovske pšenice se porabi samo ena četrtnina na Kosovem in v okolici, tri četrtnine se pa izvažajo v Solum. (Tu bi pripomnil, da pripoveduje pisatelj šest strani pozneje, da jedo Arnavti in pravoslavni Srbi večinoma kruh iz koruze in da bo veliki preostanek pšerice imel brzkone svoj vzrok nekoliko tudi v tem načinu prehrane prebivalstva.)

* Kakor rečeno, nasprotuje tej trditvi opisovanje franciskanovo, ki je pa poznal Kosovo samo pred dobrih 10 leti. Štrekelj pravi: »Prej je bilo v Pristini vse polno vinogradov, a je večinoma uničila trna us. Domačega vina nisem mogel dobiti, mislim pa, da bi morali biti dobro, ker je lega visoka in peronospora tod le malo škoduje. Tri to sploh ne škrofu.«

(Dolje.)

To je tudi problem naše slovanske vzhodne politike in je koncem koncev ruski problem. Rusija se je sesula, ker je bila srednjeveška, nedemokratska država, ki ni imela smisla za to, kaj je demokratsko delo za narod in moderna, organizacijska in upravna politika. Tako se je to javljalo med vojno, tako se to javlja danes... Zato je bil ruski problem in je mnogo več, kot da bi se dal rešiti z vojno ali z našo vojsko... Naša zunanja politika bo šla tisto pot, ki jo je hodila do danes, pot politike, ki bo nevtralna napram vsem notranjim ruskim problemom in ki bo v polnem soglasju z vsemi našimi zavezniki na zapadu navezala stike z gospodarskimi elementi posameznih delov Rusije.

Samo ob sebi se razume, da moramo delati slovansko politiko in da jo delamo. Toda tu je potrebno, poudariti veliko praktično dejstvo, da imamo slovanski problem doma. Mi si pač ne smemo zakrivati oči in zatiskati ušes pred tem, da imamo v svojem ozemlju poleg Čehov in Slovkov Poljake in Rusine, da imamo v malem cel slovanski problem v svojem ozemlju... Naša slovanska politika mora temeljiti v tem, da sami razrešimo svoj slovaški problem, svoj problem Rusinov in dvignemo obe zemlji do najvišjega gospodarskega in socialnega blagostanja. Naša slovanska politika bo temeljila tudi na tem, da se bomo ravno tako morali sporazumeti s Poljaki in se učiti gospodarskega in političnega sodelovanja z njimi... Ni treba, da bi definirali našo politiko napram Jugoslovanom, to politiko smo vedno vodili, vodimo in bomo vodili: Naš odnos naj je najbolj prisrčen in sodelovanje najbolj bratsko.

Gre tu v resnici za novo koncepcijo ruskega problema, za posebno koncepcijo problema slovanske politike, in za koncepcijo cele naše bodoče narodne politike. Karakteriziral sem to teorijo v nasprotju: stari režim — novi režim. Verujem, da je svetovna katastrofa stvorila in poklicala v življenje vendarle mnogo in mnogo novega in da je morala poklicati v življenje novo generacijo. Pripadam novi generaciji in bom branil politiko nove generacije. To ni politika stranke, to je politika države in naroda.

Jadransko vprašanje.

Zadostna navodila za delegacijo v Parizu.

LDU Lyon, 11. februarja. (Brezlično.) »Temps« poroča o korakih angleškega in francoskega poslanika pri beligradski vladi. Ko sta angleški in francoski poslanik v Belemgradu naredila pri jugoslovenski vladi demaršo, čije namen je bil, obvestiti jo o vsebini londonske pogodbe, dejanski še nista imela v rokah besedila pogodbe. Vendar pa je gotovo, da sta med tem časom že prejela omenjeno besedilo ter ga izročila jugoslovenski vladi. Kakor se v ostalem poročila iz Belegrada, je jugoslovenski ministrski predsednik g. Davidović s pismom obvestil angleškega in francoskega poslanika, da ima jugoslovenska mirovna delegacija v Parizu zadostna navodila in dovolj izčrpne instrukcije, da zamore odgovarjati na predloge in prijateljska posredovanja s strani zaveznikov, v kolikor se tičejo rešitve jadranskega vprašanja, ter da se vsled tega zavezniki vlade morejo odslej obrniti neposredno na delegacijo. Zato jugoslovenska vlada svojega odgovora na demaršo angleškega in francoskega poslanika ne bo izročila v Belemgradu.

Italijanska intriga.

LDU Beli grad, 10. februarja. »Pravda« javlja iz Pariza: Z nastopom naše vlade je onemogočena italijanska intriga. Te dni je konferenca poslaničkov poskusila nadaljnje razgovore o jadranskem vprašanju prenesti v Beligrad. V ta namen se je vršilo nekaj razgovorov neobvezne vsebine z našo vlado. Toda naša vlada je izjavila, da morejo razpravljati v Parizu, kjer so naši delegati, ki imajo potrebna navodila. Ta intrigantski poskus je došel v zvezi z znanimi izmišljenimi vestmi, ki trdijo, da vlada nesoglasje med delegati kraljevine Srbije in osvobojenih krajev.

Država SHS.

Pogajanja za novo vlado.

LDU Beli grad, dne 10. svečana. — Včeraj popoldne so bili prekinjeni razgovori za sestavo koncentracijske vlade, ker so postali brezpredmetni. Razprte skupine se niso mogle zediniti niti v prvi točki vprašanja o celokupnem delu sedanjega narodnega predstavništva. Sedaj, ko so se ti razgovori razbili, ni dvoma, da se bo moral položaj pojasniti. Kakor javlja »Politika«, bo kabinet ali podal ostavko, ali razpustil parlament in razpisal nove volitve. Prestolonaslednik regent Aleksan-

der ima sedaj odločiti, kdo bo izvršil nove volitve. Na drugem uradnem sestanku delegatov, ki se je vršil včeraj ob enajstih dopoldne, so izjavili predstavniki strank, zastopanih v sedanji vladi, da pristajajo na to, da se v sedanjem parlamentu razven o volivnem zakonu glasuje tudi o pro-računskih dvanajstih, a so zahtevali od skupin, ki bodo stopile v sporazum, da bo debata omejena. Tudi so zahtevali, da se pred volitvami ugotove glavna vprašanja glede ustave, ako ustava ne bi bila gotova v roku, v katerem bi se imel sprejeti volivni zakon ali začeti volitve. Na te izjave je opozicionalni blok odgovoril, da takih pogojev ne sprejme in izjavil, da bo parlamentarna zajednica delala na to, da se zakon o volitvah in vprašanje ustave rešita čimprej, ter pričakuje to tudi od vladnih strank. Tako bi se volitve za konstituanto mogle takoj razpisati. Opozicija bo stremila za tem, da se volivni zakon čimprej izdela, narodno predstavništvo pa da se samo odgodi, dokler se ne razpišejo volitve za konstituanto; narodno predstavništvo naj se smatra za razpuščeno, ko se sestane konstituanta. — Nato je bil napisan in podpisan zapisnik te seje.

LDU Beli grad, dne 10. svečana. — Delegat Demokratske zajednice Svetozar Pribičević je bil včeraj popoldne na dvoru in je prečital prestolonasledniku regentu zapisnik druge seje. Na dvoru je bil tudi Velizar Janković.

LDU Beli grad, dne 10. svečana. — Dobro poučeni politični krogi trdijo, da se bodo razgovori za sestavo koncentracijskega kabineta zopet začeli. Regent bo pozval na dvor zastopnike strank, ki so zastopane v parlamentu. Tudi se trdi, da se v opozicionalnem bloku sodi, da je treba sprejeti pogoje demokratov in sestaviti vlado, v kateri bi bil minister za notranje posle član opozicije.

Naš zunanji položaj neizpremenjen.

LDU Beli grad, 10. februarja. »Pravda« javlja: Po koraku zaveznikiških poslanikov pri naši vladi je ostal zunanji položaj neizpremenjen. Kakor razvidimo iz instrukcij, ki so bile dane delegaciji v Parizu, se ne more sprejeti niti ena, niti druga rešitev od 20. januarja. Tudi ako bi zavezniki ne bili stivali roka, bi se bila vlada te dni bavila z zunanjim položajem. Daljnje razprave bo vodila naša delegacija.

Proti italijanskim zahtevam.

LDU Pakrac, 10. februarja. Čehoslovaki, ki žive v Ukunjevcu in okolici, so imeli včeraj shod, na katerem je bila po govoru urednika Ražnja iz Zagreba sprejeta resolucija, v kateri protestira ta čehoslovaška manjšina proti krivičnim zahtevam Italije v jadranskem vprašanju in zahtevajo, da se izenačijo z drugimi državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Zbovalci so poslali brzojavne pozdrave prestolonasledniku regentu Aleksandru in predsedniku čehoslovaške republike dr. Masaryku.

Denarne špekulacije.

LDU Beligrad, 10. februarja. Pred tremi dnevi je poskočila cena za napoleondore za dvajset dinarjev, za angleški funt v zlatu za trideset dinarjev. Danes kupujejo menjalci napoleondore za 110 dinarjev, angleške funte pa za 120 dinarjev.

Iz Dalmacije.

LDU Split, 10. februarja. (DDU) General Dokič, poveljnik jadranske divizije, je priredil včeraj v Sinju dejeuner, ki se ga je udeležil ameriški admiral Andrews.

LDU Split, 10. februarja. (DDU) Ameriški admiral Andrews se je vrnil danes iz Sinja v Split.

LDU Split, 10. februarja. (DDU) V Blatu na Korčuli so izvršili Italijani več hišnih preiskav pri odličnih rodbinah pod pretvezo, da skrivajo razstreliva. Navzlic ostri preiskavi niso Italijani ničesar našli.

LDU Split, 10. februarja. (DDU) Blatsko občino na Korčuli upravlja sedaj karabinijerski kapetan Felice, ker je bivši župan Mison obtožen, da je poneveril 200.000 K iz državne blagajne.

LDU Split, 10. februarja. (DDU) V Rogoznici in Primoštenu pri Šibeniku vlada veliko pomanjkanje živil. Italijanska aprovizacija ne deli hrane, prebivalstvo pa ne sme ničesar dobavljati in je zato obsojeno na stradanje.

Konferenca poslanikov.

LDU Lyon, 11. februarja. (Brezlično.) Kakor poroča »Temps«, se je konferenca poslanikov sestala v torek zjutraj v pariškem ministrstvu za zunanje stvari. Predsedoval je Jules Cambon. Konferenca je zavrnila kot nasprotujočo določbam mirovne pogodbe prošnjo nemške vlade, da bi smela obdržati tudi nadalje gotovo

število letal za policijsko službo, čista prepoved bi veljala tudi za Avstrijo, ako bi vložila enako prošnjo. Nato je avstrijski državni tajnik za finance dr. Reich poročal konferenci o svojem finančnem programu za zavezniško pomoč Avstriji. Konferenca bo vzele to poročilo v pretres pri svoji prihodnji seji v petek zjutraj. Dosedaj še ni znana ničesar o kreditu, ki ga imajo Združene države dovoliti Avstriji. Vendar pa žele zavezniki, da bi si Avstrija mogla nabaviti zadostno množico živil pri svojih bližnjih sosedih in da bi ji ne bilo treba nakupovati velike množine žita v Ameriki.

Nemška Avstrija prosi za dolgoročen kredit.

LDU Pariz, 10. februarja. (DKU) Na včerajšnji konferenci poslanikov je državni tajnik dr. Reich predlagal: 1. Nekvarno takojšnjim odredbam glede preskrbe z najpotrebnejšimi živili do oktobra 1920, da ne nastane lakota, se dovoljuje Avstriji dolgoročen kredit za obnovo gospodarstva, ki naj ga nabavijo zavezniške vlade neposredno, ali pa, da posredujejo s tem, da pooblastijo banke in bankirje za take transakcije z Avstrijo. 2. Da se zavarujejo obresti in ta kredit poplača, naj se pritegnejo vsi avstrijski dohodki, ki so po členu 197 mirovne pogodbe na razpolago ententi. 3. V nadziranje porabe in poravnave tega kredita naj se ustanovi že sedaj Section autrichienne de la commission de reparation in ji dajo vsa pooblastila v smislu mirovne pogodbe. Ta sekcija ima posebno nalogo, da sporazumno z avstrijsko vlado sestavi obširen gospodarski program, ki naj bi omogočil Avstriji, da bi mogla v bodoče brez nadaljnje pomoči entente iz lastne moči obavljati svojo preskrbo in izvrševati dolžnosti, ki so ji naložene po mirovni pogodbi.

LDU Pariz, 10. februarja. (DKU) Tajništvo mirovne konference je obvestilo državna tajnika dr. Reische in Löwenfeld-Russa, da je konferenca poslaničkov sklenila, takoj najeti avstrijska gospodarska vprašanja, ter ju prosilo, da se udeležita seje konference poslaničkov, ki se bo vršila v petek.

Poljska.

Poljski odgovor na mirovno ponudbo.

Varšava, 7. februarja. Poljska je odgovorila na mirovno ponudbo Rusije, da tudi v drugi ruski brzojavki niso omenjene rusko-poljske meje, razen tega je smisel na raznih mestih nejasen. Varšavski tisk je poln upanja, da bo mir z sovjetsko Rusijo za Poljsko zelo ugoden. Poljska stopa v mirovna pogajanja z Rusijo v trdnem zaupanju, da bodo Anglija in Francija podpirali Poljsko, o čemur se je v Londonu doseglo popolno soglasje zaveznikov.

Rusija.

Varšava, 8. februarja. Ljeningova vlada je razposlala poročila o uspešnih mirovni pogajanjih s Finsko in Estonko. Med državami je nastopilo mirovno stanje. Tudi z Ukrajino je bil sklenjen dogovor o političnem sodelovanju. Moskovska vlada stremi za tem, osrta iz novih držav veliko federativno Rusijo.

Sovjetska vlada stopi v trgovske stike s tujino.

London, 5. februarja. (Čtk) »Daily Mail« poroča: Glavno predstavništvo ruskih društev za prehrano je prejelo v soboto od moskovske vlade ukaz, naj stopi v trgovski stik s tujino. Poroča se, da bodo društva za prehrano sestavila seznam tvrdk v Angliji, Franciji in srednjeevropskih in zaveznikiških državah, s katerimi hočejo začeti trgovino. Vse trgovsko poslovanje se bo vršilo pod nadzorstvom sovjetske vlade, ki bo prevzela varstvo nad blagom, nameščenci in tvrdkami, s katerimi bodo navezani trgovski stiki in ki bodo mogli pod varstvom sovjetske vlade potovati v Rusijo. Vsa uprava trgovine se mora podrediti varstvu najvišjega gospodarskega sveta v Parizu.

Nemška Avstrija.

Komunistične demonstracije.

LDU Leoben, 11. februarja. (DKU) Pri včerajšnjih dogodkih so bili trije orožniki ranjeni, od katerih je eden, ki je dobil iz vrst demonstrantov strel v hrbet, umrl. Na strani demonstrantov so bili trije ubiti. Deželna vlada je izdala proglas, v katerem obžaluje iz človečnosti izgredo in žrtve in na to opozarja, da more samo mir in red rešiti težko prizadeto prebivalstvo te be-de. Vzrok včerajšnjih izgredov je edino v komunističnem rovarjenju. Komunistični agitatorji so zadnji čas pozikusili, pričeti zopet s svojim delovanjem v Gradcu. Ker pa so jim to energično preprečili, so pričeli s svojim ro-

varjenjem v Donawitzu, kjer so izrabljali težki prehranjevalni položaj, da bi nahujskali prebivalstvo. Ker je bilo komunistično rovarjenje oblastem znano, so se zadnji čas odredile potrebne varnostne odredbe. Vsled tega je bilo mogoče, da so se včerajšnji izgredi tako hitro udušili. Odredilo se je vse potrebno, da se prepreči nadalnje komunistično ščuvanje v Donawitzu.

Nemčija.

Plebiscit v Holštanju.

LDU Kiel, 11. februarja. (DKU) Do polu štiriht zjutraj je bilo oddanih za Nemčijo 20.924 glasov, za Dansko pa 55.279 glasov. Izid glasovanja v nekoliko podeželnih občinah še ni znan.

Velika ameriška pomožna akcija.

Berlin, 8. februarja. Hooverjeva akcija za preskrbo živil Nemčiji je začela v Ameriki z naznanjeno veliko propagando in je takoj v prvih dneh dosegla lepe uspehe. Od 20.000 bank, ki so združene v American Banking Association, ki so se izjavile, da so pripravljene sprejemati darove za Nemčijo, se je po dvodnevnih propagandi obrnilo že 800 bank na Hooverjev urad, ker so vplačila začela prihajati v presenetljivo visokem številu. Tudi prevoz živil v Nemčijo je že začel. Prvi parnik je prišel že 4. t. m. v Hamburg in je pripeljal 400 ton žita in krog 50.000 zabojev kondenziranega mleka.

Francija.

Francoska politika v Orijentu.

LDU Lyon, 11. februarja. (Brezlično.) Predsednik francoske vlade Millerand odpotuje v sredo iz Pariza v London, kjer bo imel posvetovanja o raznih političnih, finančnih in gospodarskih vprašanjih. Spremljeval ga bo finančni minister in več tehničnih izvedencev iz raznih francoskih departementov, ki so neposredno interesirani na vprašanjih, o katerih se bo razpravljalo. Kakor poroča »Matin«, ga bosta spremljala tudi maršal Foch in general Franchet d'Esperey, ki ga bosta podpirala pri posvetovanjih o turških zadevah. Na dnevnem redu bodo vprašanja, ki se tičejo Rusije, Turčije in izvršitve versailleske pogodbe. V torek je predsednik Millerand poročal komisiji za zunanje stvari francoske poslanske zbornice o svojih nazorih glede bližnjega Orijenta. Na podlagi tega poročila je omenjena komisija sestavila spomenico o svojih željah glede francoske politike v Orijentu. Spomenico bo Millerand vzel s seboj v London.

Zahvala Poincareju.

LDU Pariz, 10. februarja. (DKU) Vojni minister je v zbornici predlagal, da se letnik 1920 vpokliče v dveh skupinah ter je za ta svoj predlog zahteval priznanje nujnosti, da bi mogel letnik 1918 odpustiti. Zbornica je sprejela predlog, da se izreče predsedniku Poincareju zahvala Francije za delo, ki ga je bil izvršil v vojni. Socialist Bracke je pripomnil, da predsednik republike konstitucionalno ni odgovoren in da se torej tudi ne more pohvaliti. Ta njegova pripomba je zbornico hudo razburila. Brackejevo predhodno vprašanje v tej stvari je bilo odklonjeno s 499 glasovi proti 69 glasovom.

Železničarske stavke ne bo.

LDU Pariz, 10. februarja. (DKU) Zdi se, da je odstranjena nevarnost železničarske stavke v Franciji.

Politične novice.

— Iz Belega grada nam poročajo: Naša ministra-rojaka sta zopet na potovanju. Pa kdo bi se ne veselil teh krasnih solnčnih dni, posebno še, če je minister, kateri se lahko vozi brezplačno v salonskem vozu in poleg tega vleče lepe dijete in povsod, kamor pride, lahko banketira na stroške drugih. V Belemgradu itak ni dela. Minister za trgovino in industrijo sam ne ve, kaj bi pričel, ker so mu itak vzeli glavno njegovo delo, to je izvoz in pa sekvestre. Strokovnjak ni, da bi imel sam kako iniciativo, kako si napraviti delo in se pokazati koristnega kot minister trgovine in industrije. Resortno uradništvo pa tudi ni tako, da bi si lahko kaj očitalo glede sposobnosti nasproti ministru. Tako, da gliha vkup štrih. Zato pa lahko čutite v domovini vse dobrote skrbnih ministrov za blagobit podanikov. Vse uloge, vse pritožbe in vsi predlogi rešujejo se kar telefonično in brzojavno, samo nikdar ni odgovora ali rešitve na podano prošnjo ali zahtevo. Ministra-rojaka sta izvršila težko svojo dolžnost s tem, da sta glasovala in pritrčila finančnemu ministru Veljkoviću, da se strinjata in da jima je popolnoma prav, da konfiscira rojakom tričetrt njih premoženja in zamenja kronsko vrednost 4:1. Več za enkrat ni potreba in haidi na oddih. V

domovini se še lahko malo poagitura za volitve, saj to je delo za ministra, ne pa to, kar pričakujejo državljani. Minister šune in rude pa itak ne ve, kako so ga pomotoma vrinili v ta resor, saj se je vendar le pričel voditi konzumne in pa socialno-demokratske shode. Zato mu ni dobro biti doma v Belemgradu, temveč je lepše voziti se v tuje države nakupovat razne lokomotive in vagonne in iskat zveze s tujimi sodruhi. »Naprej« lahko poroča o interesantnih posetih in obiskih raznih vrst socialdemokratov. Le tako naprej, pa bo kmalu država na višku sreče in zadovoljnosti!

Na Koroškem in Štajerskem se bodo, kakor slišimo, osnovala ponekod nove podružnice Slovenske kmetijske družbe. Opozarjamo vse naše somišljenike, da bodo povsod volili v odbor same naše pristaje in da ne bodo nasledili nasprotnikom, ki imajo s Kmetijsko družbo druge namene, kakor govoré.

Samostojni na lovu. Poroča se nam: Čital sem v »Slovincu« kako samostojni sleparji, da bi dobili podpise za svoje kandidatske liste. V Hrašah je Ažman po domače Medved, pridigar samostojnih, sklical vaščane skupaj; prišlo jih je 5, reci pet. Volil je lahko vsak sebe. Ko pa je Ažman videl, da nič ne opravi, je letal drugi dan po hišah za podpise. Vlovil je 2 vdovi, a drugi dan so se precej odpovedale njegovi kandidaturi, ko so izvidele, za kaj da gre. Takemu ptičku bi moralo okrajno glavarstvo stopiti na prste. Mi bomo že po svojem prepričanju volili zanesljive moze, ne pa njega in njegovih pristajev. Pri nas samostojne že poznamo, odkar je pustil Medved razglasiti pri župni cerkvi, naj nikar ne jemljejo turščice od Gospodarske zveze, češ da je predraga, on da jo bo dal po 2 K 30 v. Plačati so jo pa morali po 3 K 60 v. Gospodarska zveza je zadnji vagon dala po 3 K. To ni najgore, da samostojni lovijo pristaje s koruzo; deželna vlada jih pa zalaga iz zaloge Žitnega zavoda, ker so sami kljub vladni pomoči nezmožni dobiti za svoje kapitalistično podjetje »Ekonom« žita. Kakšno korupcijo bi uganjali samostojni, ako bi kdaj dobili kakega poverjenika. No, dobro pa je, da jih pošteno ljudstvo spoznava, zlasti odkar razbijajo po shodih in kažejo vso staro surovost, ki smo jo opazovali za čas nekdanje »farske gonje«.

Največji greh. »Jugoslavija« vidi največji greh socialdemokratov v tem, da »niso socialdemokratje storili proti klerikalizmu v svoji organizaciji nobenega koraka, dasiravno bi morali biti njih (sc. »klerikalcev«) najhujši politični nasprotniki.« Ali je bil g. izdajatelj »Jugoslavije« enakih nazarov, ko je za lep skupiček prodal med vojno tiskarno in tako omogočil »šusterskičinstvo«, zoper katero sedaj, ko smo tisto dobro preboleli, »Jugoslavija« z »Naprejem« vred dan za dnem zabavlja in na katerega račun blati VLS in njene najidealnejše voditelje, ki so za jugoslovanske cilje zastavili svoj pogum, predno je bila Jugoslavija izvojevana? Sedaj bi se vsak rad igral jugoslovanskega junaka in pod pretežno jugoslovanstva ubijal klerikalnega zmaja.

Triumi »Naprejevega« demokracizma. Zadnje čase je razpel »Naprej« bolj demokratična jadra, skoraj je že bliizu marksističnemu načelu o revoluciji. Čisto v revolucionarne vode seveda ni še zašel. Čaka na to, kak bo izid pogajanj v Belem gradu; od pogajanj bo odvisno, ali ostane JSDS še državotvoren element, ali pa bo oznanjala krvavo revolucijo. »Naprej« dosledno zatajuje svoje očete, vpije zoper nazadnjaški volivni red, ki so ga v lepi meri zakrivali socialistični ministri. Poslušajte, radikalni demokratični revolucionarji: Nazadnjaški volivni red, tajna vojna konvencija s Češko, pogubna rešitev valutnega vprašanja, popolen polom prehranjevalne politike, divjanje cenzure in policijski režim — vse te kršitve elementarnih ustavnih pravic so se sklenile pri zeleni mizi, za katero so sedeli tudi socialni demokratje! Vaša stranka je odgovorna za to! In glasilo te stranke, ki je pomagala cele mesece gaziti osnovne politične pravice ljudstva, si upa VLS očitati nazadnjaštvo in jo primerja z mažarsko reakcijo! Socialni demokratje bodo morda v Belem gradu napravili še en »demokratičen« korak: Skušali bodo razbiti parlament! To bo nov triumf demokracizma.

Nitti in javno mnenje v Italiji. Znano je, kako silno slabo je informirana italijanska javnost o pokrajinah, ki jih hoče Italija ugrabiti Jugoslovanom. Italijanska inteligenca verjame italijanskim emigrantom iz Dalmacije in drugih krajev, da so v londonski pogodbi od Italije zahtevani kraji od Italijanov obljudeni. Še manj se Italijanom sanja, da je naš narod v teh krajih na neprimerno višji kulturni stopnji kakor italijanske nepismene mase. Zato se ni čuditi, da postane italijanska vlada nervozna, kadar se v italijanski javnosti pojavi kak glas, ki ima jasnejše pojme o Jugoslovanih kakor italijanska javnost. G. profesor Anton Politeo, rodom s Hivara, je spisal v Rimu pred kratkim bro-

šuro Il patto di Londra (londonska pogodba), v kateri je neusmiljeno razčesal italijansko nevednost in frazrastvo v jadranskem vprašanju. Ministrski predsednik je dal brošuro, še predno je prišla v razprodajo, takoj zaseči, tiskarno, v kateri se je tiskala, zapreti in pisatelja z lastnim dekretom iz Italije izgnati. Vse politične stranke v Italiji razen socialistov so v jadranskem vprašanju intransigentne in skrajno nacionalistične. Italijanska ljudska stranka zahteva istotako naše kraje in se razlikuje le v toliko, da je za kulturno in gospodarsko avtonomijo teh pokrajin in za varstvo narodnostnih manjšin; stranka je namreč tako slabo poučena, da misli, da tvorimo Jugoslovani v ozemlju, katero zahteva Italija, manjšino. Italija je danes deljena v dva tabora. Južna Italija je za vlado, severna proti vladi. Nezadovoljstvo raste splošno, tudi med vojaštvom in oficirji, ker vlada ne drži danih obljub. Draginja raste, ker pada valuta lire. Živil je sicer dosti, primanjkuje pa riža, ker ga izvažajo v kompenzacijo za premog. Vino je po 280 do 3.40 lire, meso po 8—12 lir, v proviziji po 7 lir.

Italijanska nadloga v Celovcu.

Celovec živi v takih razmerah, da mora biti do poloma prej ali slej. Primanjkuje vsega, tako, da pričakuje prebivalstvo z izjemo nekaj uradnih krmičev s hrepenenjem čet iz one strani demarkacijske črte, ki bi prinesle s seboj kruha in ustvarile zopet red. Da se obrača ves gnjev obupanega ljudstva proti sedanjim vladodržcem, je pač razumljivo in pravično.

Tu pa so zopet posegli vmes Italijani, ki so se baje borili za osvoboditev narodov, in vzdržujejo pa krmilu par celovških mogotcev, ki žive udobno na račun stradajočih.

Italijani so se vrinili v Celovec na goljufiv način že ob času, ko so se tam nahajale še jugoslovanske čete. Ententna komisija si je namreč pridržala pravico, da bo ona zastražila vojaške magacine v Celovcu. Ker pa se v območju nekdaj Avstrije indentificira s celo entento — Italija, so dobili Italijani na ta način polagoma oblast v Celovcu. Tiste čete namreč, ki so bile do ločene za straženje magacinov — kakor rečeno, bi bile morale biti ententne in ne samo italijanske — so se od dne do dne množile v taki meri, da imajo danes Italijani dejanski v oblasti cel severni pas. In oni že vedo, čemu je to dobro.

Tisti trenutek namreč, ko bi se umaknili Italijani iz severnega pasa, bi morali zapustiti z njim vred tudi do sedanji nemški gospodje, ki tiranizirajo ljudstvo. Italijani pa, kakor tudi dotična gospoda ve dobro, da bi isti trenutek v celovcu slovo od Nemške Avstrije, kajti ljudstvo hoče kruha in zopet kruha in se ne da nasititi od terorizma in praznih fraz. To pa nikakor ni pogodni karabinerjem in hofratom in tako udelejuje Italija svojo ljubezen za slobodo in osvoboditev narodov. T. U.

Dnevne novke.

— Trije ministri v Ljubljani, ki naj spravijo v tir novo Srbije in pa pomagajo na noge razviti industriji v Sloveniji. Lepe besede, — pa le samo besede. Cela ta zadeva je bila tako uravnana, kakor vse, kar prihaja od naših demokratičnih vodij in ministrov. Na hitro se zborna par poblevnih zaupnikov, da pridejo poslušat modrost teh veljavcev, ki jim nasujejo nekaj peska v oči, da bi se prepričali, kako skrbni so ti naši ministri in koliko jim je na tem, da se zadovoljijo vsi državljani velike Jugoslavije. A resnica je, niti ena taka akcija se še ni uresničila; vse kar smo do sedaj poplali iz Belega grada, nas navdaja s strahom in bojaznijo, da nas bodo potegnili še globlje v prepad. Če pomislimo samo na sedanje razmere obrata, carine, izvoza, regulacijo valute, sekvestre, razne trgovske pogodbe, si lahko napravimo perspektivo, kake dobrote da bomo doživeli s to najnovejšo ponudbo. Če smo enkrat brez potrebnega kapitala nezmožni napraviti si potrebnih surovin, izplačevati delavstvo, skrbeti za pravočasen odvoz, potem je jasno, v koliko se nam je spuščati v ponudbe, oziroma jemati sirenske bode ministrov za resne. Sicer bomo o tem še govorili. Rado vedni pa smo, ali bi kdo izmed povabljenec povedal ministrom-rojakom javno mnenje pri nas, da bi njih možatost že davno zahtevala izstop iz kabineta, ki je največja nesreča za vse prebivalstvo tostran Save.

— Nova velika ameriška akcija za slovenske revče. Iz New Yorka je došel v Ljubljano gosp. Leopold Štrukel, importni in eksportni trgovec ter posestnik menjalnice, rodom iz Št. Ruperta, ter naznanil, da so pripravljena v Zjedini-

državah večja ubožna akcija za slovenske ubožce v stari domovini. Akcija je tem pomembnejša in obeta tem boljši uspeh, ker niso udeleženi le slovensko-amerikanski, nego tudi rodni angleško-amerikanski krogi, zlasti ameriške žene. Za sedaj vodi stvar »Pomožni sklad slovenskih žena in deklet Greater New York (tajnica gđe. Fany Mohorčič, 570, Ridgewood, Brooklyn — New York). Nabranih je doslej 34.000 dolarjev, to je vsaj 3 milijone 400.000 kron. Skrbelo se bo pa, da pride k nam v prvi vrsti blago (obleka, perilo, obuvale). Gospod Štrukel ima nalogo, da organizira stvar s pomočjo tukajšnjih oblascev na tej strani oceana, ker v Ameriki čakajo le, da bo stvar tudi pri nas organizirana tako, da bo dajala vso garancijo gladkega poteka in nepristranske razdelitve. Potem šele se bo akcija razvila. Gospod Štrukel je stopil v stik z ljubljanskim magistratom in potom tega z deželno vlado, katere naloga bo, da ustvari potrebno kontrolno organizacijo po celi Sloveniji.

— Društvo slov. profesorjev vabi gg. tovariše na sestanek, ki se vrši v ponedeljek, 16. t. m., ob 9. uri v posvetovalnici L. drž. gimnazije v Ljubljani. Poročal bo g. višji šolski nadzornik dr. Poljanec o osnutku novega disciplinarnega reda za srednje šole.

— Dobova pri Brežicah. Varnostne razmere ob Sotli. V občinah ob Sotli se stopnjeva množijo tatvine, zlasti zadnje čase so na nočnem redu. Čutimo se dolžne, opozoriti javnost na te žalostne pojave v krajih ob Sotli. Krade se pri revežih, ki se vzame to, kar jim je neobhodno potrebno za življenjsko eksistenco. Vprašal bodeš, kje so varnostni organi? Ni jih. Glavarstvo jih nima, da bi iztrebilo iz okraja tatinsko zalego. Krški okrajni glavar je imel na razpolago 40 orožnikov, ko je na poziv demokrata Greg. Zerjava prepričan shod Kmečke zveze v Cerkljah in vsilil občini liberalnega tajnika in gerenta, ko so hoteli Samostojneži zborovati v Cerkljah. Današnji demokrati zlorabljajo orožnike v svoje grde politične namene, le v to pa ne porabljajo orožnikov, za kar jih davkoplačevalci plačujejo. Vedno večji nered vlada v Sloveniji, kar krmari ladjo pokrajinske vlade prosvitljeni Gregorij. Vedno bolj legamo v srednjeveške razmere kljub temu, da nam vladajo »demokratje«. Znabiti je pa to, kar so v srednjem veku imenovali tatvino, v ačeh vrednih demokratov, moderna socializacija?

— Pogostokrat se čujejo pritožbe, da prihajajo pisma in druge pošne pošiljke v roke naslovnikom z veliko zamudo ali pa da se izgube. Ker je vzrok teh nerednosti, kakor se iz mnogih slučajev razvidi, največkrat nezadosten naslov pošiljke, opozarjamo občinstvo, urade, zavode in razna podjetja na predpis, da mora biti na vsaki pošni pošiljki poleg naslovnega kraja (bivališča) označeno tudi ime pripadajočega pošnega urada. Ako je pripisano kraju (bivališču) ime okraja, občine, župnije itd., to nikakor ne zadostuje, posebno je paziti na natančno označbo kraja ali pošnega urada, če jih je več enakega imena n. pr. Ribnica na Dolenjskem, Ribnica na Pohorju, Ribnica ob Vrbskem jezeru ali Št. Vid nad Ljubljano, Št. Vid pri Zatični poleg mnogih drugih krajev »Št. Vide«, v katerih ni pošnih uradov. Nadalje je potrebno, da je naslov napisan čisto in čitljivo brez vsakih okrasov, ime pošnega urada v naslovu pa vselej na desni strani spodaj. Mnogokrat se vidi, da je ime pošnega urada pisano z majhnimi, natančnejša označba pa z dosti večjimi črkami. Tako pišejo n. pr. Štore pri Celju tako, da je beseda Celju pisana s še enkrat večjimi črkami kot Štore. Pri hitrem delu v pošni službi se prav lahko pripeti, da se tako pismo mesto v Štore, pošlje v Celje, kar pomenja pri sedanjem redkem železniškem prometu skoro 24 urno zamudo. Pravilo torej bodi, da je naslov pošnih pošilk čist in lahko čitljiv, da je označeno pravilno ime pripadajočega pošnega urada na desni strani spodaj in zapisano tako, da se takoj razloči od drugih označb. Če bi se vsak, kdor se poslužuje pošte, ravnal po teh navodilih, ponehale bi skoraj vse pritožbe radi izgub in zamud pošnih pošilk, katere vračujejo sedaj občinstvo skoraj vedno le na pošto upravo. — Direktor pošte in brzjava za Slovenijo: dr. Debelak.

— V sled podražanja papirja in tiskarskih proizvodov vobče, je povišala poštna uprava prodajno ceno brzjavničnih golic od 4 na 10 vin., poštne nakazničnih golic od 6 na 10 vin., povznetnih spremnic od 16 na 30 vin., navadnih pošnih spremnic od 16 na 20 vin., in zavitek uradnih dopisnic (le za državne urade, ki uživajo prostost poštnine) od 8 vin. na 1 K 50 vin. Te cene stopijo v veljavo 15. t. m.

— Slovensko lovsko društvo v Ljubljani opozarja na to, da še vedno sprejema naročila za divjačino in svrhu izpuštive

v lovišča, ker se je prvotni rok za naročila, ki je bil določen na 5. februarja t. l., podaljšal. Vendar pa se prosi gg. lovce, da naj naročilo kar mogoče hitro dopošljejo.

— Ustavljen tovarni promet. Obratno ravnateljstvo juž. žel. Ljubljana, nam poroča: 1. Ker stoji vsled počasnega ocarnanja v Mariboru že 425 vozov živil in 220 vozov različnega blaga za Nemško Avstrijo oziroma Švico in Čehoslovaško, se do daljne odredbe ustavi sprejemanje tovarnega blaga vsake vrste za Nem. Avstrijo. Če sprejeto naj se še odpošlje. Transportna dovoljenja so neveljavna. Izjeme, ki jih od slučaja do slučaja vlada zahteva, bomo dotični postaji brzjavno ali pisмено naznanili. 2. Objava 37 ravnateljstva j. ž. Dunaj: Vsled prometnih težkoč se sprejemanje tovora za vse avstrijske proge državnih in južnih železnic zapre. Izvzet, torej prost je ves promet s Čehoslovaško in promet v vozovnih nakladah z Italijo. Prosti so dalje pod točko 1 a in b (živila) ter 7 (semena) seznama blagovnih potrebščin navedeni predmeti. 3. Sprejemanje tovora za Brno je zopet dovoljeno.

— Za prvo porotno zasedanje v letu 1920 pri okrožnem sodišču v Novem mestu, ki se prične dne 1. marca 1920, so bili kot glavni porotniki izžrebani: Leopold Vidmar, posestnik in gostilničar v Straži, Janez Blažič, posestnik v Tržišču, Janez Erčulj, posestnik v Veliki vasi pri Krškem, France Podlogar, posestnik in gostilničar v Vel. Laščah, Josip Jakše, kmet, Javorje, Janez Müller, posestnik v Loki pri Crnomlju, Ivan Grahek, posestnik in župan v Petrovici, Janez Dulc, posestnik v Telčah, Martin Šušteršič, posestnik v Omoti št. 7 pri Semiču, Martin Avguštin, posestnik v Goleku št. 1 pri Krškem, Anton Zupancič, posestnik v Podlipi, Franc Dervovšek, posestnik in sodavičar na Raki, Marko Nemanič, posestnik v Draščih št. 3, Josip Škerjanc, posestnik v Kostanjevici, Jurij Culiberk, ml., posestnik in gostilničar v Ogulinu, Androj Lužar, posestnik in trgovec, Podzemelj, France Kukec, mesar v Radečah, France Vodopivec, pek v Krškem, Jože Tomšič, posestnik na Čatežu št. 13 pri Kostanjevici, Ludovik Peterlin, posestnik, Dolšake št. 2, Alojzij Škarja, posestnik in mesar na Mirni, Janez Miklič, posestnik v Starem trgu št. 64, Ivan Tramsak, trgovec v Podgorici št. 32, France Škrabar, trgovec v Starem trgu, Jože Avguštin, posestnik in trgovec v Metliki, Ludovik Novljan, posestnik in gostilničar v Mirni peči, Jožef Pfeifer, posestnik v Krškem, Anton Brčan, posestnik v Blečvrhu, France Hmelj, trgovec v Radečah, France Vanič, usnar, gostilničar in posestnik v Krškem, Ivan Krhin, posestnik v Št. Jerneju, Jože Knafelc, gostilničar v Jani, občina Dvor, France Mikec, posestnik v Sv. Vrhu pri Mokronogu, France Kovačič, posestnik in trgovec v Jurjevici, Janez Žabkar, pos. v Vel. vasi pri Krškem. — Kot na domestni porotniki pa: Jož. Vrtačič ml., posestnik v Žihovem selu, France Blažon, urar v Novem mestu, Jože Rifelj, posestnik in mlinar v Lešnici pri Št. Petru, France Blažič, posestnik v Žihovem selu št. 5, France Grašič, ml., posestnik v Gotni vasi, Josip Mikec, posestnik v Malem Slatenaku, Anton Turk, posestnik v Škrjančah, Filip Ogrič, zobotehnik v Novem mestu št. 40, France Hrastar, posestnik in gostilničar v Smihelu pri Novem mestu.

Sejmi v Dobu ostanejo pri starem. Županstvo Dob pri Domžalah.

— Prvo zborovanje učiteljskih zbornic v Avstriji. 1. in 2. februarja t. l. so imele ves tri učiteljske zbornice: ljudsko-šolskih, srednješolskih in visokošolskih učiteljev v Avstriji svoje prvo skupno zborovanje na Dunaju. Na dnevnem redu je bilo predvsem vprašanje o podražavljenju šol in o enotni srednji šoli. Pretežna večina se je izrekla za podražavljenje, samo graški profesor dr. Uhe je govoril proti državnemu šolskemu monopolu; pač pa naj bi država prevzela plačevanje učiteljstva. Protj prisilnemu podražavljenju zasebnih srednjih šol sta se izrekla tudi dunajska učitelja Laube in dr. Bunder. Zbornica ljudsko- in srednješolskih učiteljev in učiteljskih profesorjev je sprejela resolucijo, v kateri zahteva, da se podražava celokupno šolstvo, predvsem pa obvezne šole: ljudske, meščanske in nadaljevalne ter učiteljske. V skupni seji vseh treh zbornic so pa končno soglasno sprejeli naslednjo resolucijo: »Državni zakonodaj naj se pridrže: določitev šolske obveznosti, šolskega časa in izobrazne svrhe; izobrazba učiteljstva, temeljna načela za ustanavljanje in vzdrževanje šol, plačevanje učiteljstva, šolsko nadzorstvo, pravne razmere učiteljstva. Na izgradbo in upravo šolstva morajo imeti demokratično sestavljene upravne korporacije merodajen vpliv.« (Tu so mišljeni naučni in vzgojni sosveti, v katerih so poleg učiteljstva zastopani tudi stariši.)

— Tatvina žita. Helena Žibert in Marija Gradišek iz Podgore sta bili obsieni

prva v 14-, druga v 5-dnevni zapor, ker sta ukradli bajtariji Mariji Ocvirk in posestniku Jožetu Jagodicu pšenice, rži in ječmena.

— Kako se zasledujejo tihotapci. Pred senatom ljubljanske deželne sodnije sedi cela rodbina: Janez Jereb, posestnik na Račevem pri Zireh in njegovi otroci France, Franciška, Marija in Marijina. Finančna straža je vršila dne 13. decembra l. l. v hiši Janeza Jereba hišno preiskavo po utihotapljenih rečeh. Medtem ko je hišni gospodar vodil finančna paznika Andreja Berginca in Antona Šavla po hiši, je nadzoroval paznik Ivo Puhar domače ljudi, da niso prišli v stik z drugimi ljudmi. France, Franciška, Marija in Marijina so ob tej priliki žalili finančne stražnike z besedami: »Da bodo za zaplenjeno blago v nedeljo pili in se opijani.« Franca pa: »Da kradejo, da so tatovi, ravbarji in sleparji, pište me v uh, Vaš zakon mene nič ne briga.« in Andreja Berginca še posebej z besedami: »Vidiš ga, gleda kakor ravbar.« Franca Jereb je stražnikom svetovala, da naj gredo na demarkacijsko črto, da ni treba po hišah krasti in slepariti ljudi. Na carinskem uradu se je Janez Jereb 19. dec. branil plačati carino in globa za vtihotapljeno blago in je izjavil, da se ne pusti od finančne straže slepariti, da kar počenja finančna straža po Zireh, to je čisto ravbarsko. Zaslisanje je bilo velezanimivo. Straža je zaplenila v hiši veliko blaga, katero je pa bilo večinoma kupljeno v Trebijah, v Zireh in na Vrhniki; le o nekaterih malih množinah se Jerebovi niso mogli izkazati z »računi«, da ni bilo kupljeno tostran demarkacijske črte. Marija je rekla, da so jim finančni stražniki rekli: »Tiho, tihotapke!« Sin France je igral s harmoniko. Zagovornik Janeza Jereba dr. Kreč: »Pri straži vlada še vedno tisti beriški duh, kakor v Avstriji.« — Prvomestnik senata nadsvetnik Žebre: »Straže, prosim, ne napadajte!« Slišali smo, da so straže v hiši mirnih ljudi nastavila bajonete in prepovedala igrati s harmoniko. Prosi oprostilne razsodbe. Sodišče je obsodilo Janeza Jereba v 10, Franceta in Franciško Jereba pa v 5 dnevni strogi zapor v smislu § 104. srbskega kriminalnega zakona; Marija Jereb in Marijina Jereb sta pa bili oproščeni. — Finančna straža ob demarkacijski črti postopa precej energično. Naši ljudje, ki od strani finančne straže prejšnje čase niso bili navajeni »energичnih« nastopov, ker se je gledalo na to, da nastopaj fin. straža do strank elegantno, se »energичnim« maniram ne morejo privaditi. Če je res padel izraz: »Tiho, tihotapke!« pri hišni preiskavi na Račevem, moramo to najodločneje pograti, ker vendar še ne živimo v Macedoniji.

— Če nam bodo taki apostoli Koroško reševali, potem žalostno nam!« je vzkliknil prvomestnik ljublj. dež. sodnije nadsvetnik Vedernjak po razglašeni obsodbi, s katero je bil obsojen Josip Polajnk radi goljufije v 10 mesecev težke ječe. Polajnk, oženjenemu vodju komisije za povračilo škode na Koroškem, očita obtožba, da je 20. oktobra 1919 v Gorjah posestniku Josipu Šašlju pod zvito pretvezo, da rabi denar za deželno vlado, v zmotu pripravil in izvalil od njega po 8000 nemško-avstrijskih kron, to je po kurzu zadevnega dne 3400 kron. Prvomestnik nadsvetnik Vedernjak obtožencu: »Zakaj ste rekli, da ste samski?« — »Saj sem ločen od žene.« — »Tam na Koroškem ste se za »jungsele« izdajali?« — »Da, zaljubljen sem se bil.« — Prvomestnik: »Nekoliko sem popečajmo z Vašim predizjaviteljem. Koliko časa ste hodili v šolo?« — »4 gimnazije sem izdelal, 7 let sem bil pri sodišču v Ljubljani zapisnikar, kot sollicitator sem stopil k dr. Počku, izstopil sem, ker mi ni plačal komisij; kot veleizdajalec sem bil obsojen v Mariboru na 6 mesecev, leta 1917. sem se vrnil k dr. Počku; zaradi izsiljevanja sem bil obsojen na 5 mesecev. V službo sem vstopil nato k dr. Müllerju v Celovcu. Po njegovem prigovarjanju in z njegovim dovoljenjem sem vstopil v službo komisije za povračilo škode na Koroškem. Vodstvo komisije mi je poveril dr. Hočevar, ki je odpotoval v Beligrad. Obljubil mi je, da mi tam preskrbi dobro službo.« — Prvomestnik: »Ali imate kaj premoženja?« — »Starši imajo 50 do 60 tisoč kron.« — Prvomestnik: »Vi kot »oberjurist« morate vedeti, da po živem človeku nihče dedščine ne dobi.« — »Kaj pa je z bratom, ki je kradel in v Ameriko zbežal, pa so ga zaprli?« — »Umrl je.« — »Koliko ste imeli plače?« — »1800 kron mesečno.« Polajnk je priznal, da je izvalil Šašlju 8000 kron, samo pravi, da si ni izposodil denarja za vlado, marveč za sebe. Vrnil ga ni, ko je potekel rok »Za kaj ste potrebovali denar?« — »Z Zimičevu, v katero sem bil zaljubljen, sem se nameraval poročiti. Denar sem potreboval, da kupim balo.« — »Saj ste oženjen, pa ločeni ženi in dvema otročičema nič ne plačate? Poročiti bi jo torej ne bili mogli.« — »Reklo se mi je, da je po postavah v Srbiji mogoče, da se ločeni lahko zopet civilno poroče.« — Priča Šašelj pravi, da mu je Polajnk izvalil denar, ker je re-

kel, da ga za državo potrebuje. »Kar vroče mi je postalo, ko sem ga tirjal, pa mi je rekel, da je nekaj zase kupil.« — Prvomestnik priči: »Ali ste mislili, da je Polajnk doktor?« — »Da, Nisem nikoli drugače slišal o njem, kakor da je doktor. Če bi ne rekel, da potrebuje »denarce« za vlado, bi mu ga ne bi bil dal, ker toliko neumen nisem, da bi mu bil na njegove mustafe kaj dal.« Priča Kristina Žimic izpove, da je služila na pošti v Borovljah. Ni vedela, da je Polajnk oženjen. »Teža mi ni nikdar povedal! Pripovedoval mi je, da me poroči in da mi za balo ni potrebno skrbeti, ker so starši premožni.« Oškodovanemu Šašlju je Polajnk zagovornik izplačal 3400 kron, katere je dala Polajnkova mati.

Ljubljanske novice.

Ij Meščansko žensko društvo vabi vse članice k seji, ki se vrši v četrtek, dne 12. t. m. ob 5. uri popoldne v Jugoslovanski tiskarni v II. nadstr. Na dnevnem redu so važne zadeve, zato prosimo polnoštevilne udeležbe.

Ij Družabni klub in meščansko žensko društvo opozarjata svoje člane in prijatelje na veliko skupno sobotno prireditve s plesnim venčkom v »Unionski« dvorani. Ker se je dogodilo, da nekateri niso prejeli razposlanih vabil, prosijo pripravljani odbor, naj člani ter prijatelji društva blagovolijo upoštevati vladajoče poštne razmere. Naj bodo uverjeni, da so kljub tej formalni pomanjkljivosti, ki ji ne moremo od pomoči, tako sami kot tudi po njih upeljani gostje kar najbolj dobrodošli na tem velikem redutnem večeru.

Ij Pevska šola »Ljubljane« danes ob 19. uri. Važno! Zato točno vsi! — Odbojstva »Ljubljane« danes ob 20. uri.

Ij Zveza trgovskih nastavljenecv v Ljubljani pozivlja tem poim vse svoje članstvo, da plačajo takoj zaostalo članarino, ker drugače se bo vsak član, kateri nima urejene članarine, črtal iz društvene evidence.

Ij Društvo zasebnega uradništva priredi v soboto, dne 14. februarja plesni večer v vseh gornjih prostorih Narodnega doma. Vstop bo dovoljen le vabljenim. Ako ne bi kak član vabila pravočasno prejel, prosimo, da se blagovolijo zglasiti v društveni pisarni Gosposvetska cesta 12, II. nadstr. — Ker je čisti dobitek te prireditve namenjen podporneemu sklada, pričakujemo, da se vsi odzovete našemu vabilu.

Ij Odvetniki imajo v četrtek dne 12. t. m. točno ob 20. uri »pri Slonu« važen stanovski sestanek.

Ij Velik »fiasko« kolodvorske policijske ekspoziture. V soboto se je naznanilo kolodvorski policijski ekspozituri, da sta pripeljala v hišo na Ahačjevi cesti dva moška voz vojaškega perila. Detektiv kolodvorske policijske ekspoziture so imeli zato zelo nemirno malo predpustno nedeljo: radovedna nepotrpežljivost se je videla kar na obrazih tistih mož, ki so v ekspozituri ostali, ker so radovedno pričakovali, kaj da se bo zgodilo. Detektiv v hiši na Ahačjevi cesti so iskali perila, kar vzklikne g. nadzornik Barič: »Velik fiasko smo doživeli, mesto perila smo našli tobak!« In plen je bil v resnici zelo velik: 36 velikih ovojev najfinejšega cigaretnega tobaka, kateri je tehtal nad 100 kg. »Lastnico« tobaka Katarino Zavarje so prijeli in povedati je morala, kdo ji je pripeljal tobak. In detektiv kolodvorske ekspoziture so odhiteli v okoliš detektivov na Glince in na Vič, kjer so prijeli mizarja Franca Kokalja in ključavničarja Franca Miša, katera sta tobak v tobačni tvornici »sunila«. Tobak se je izročil tobačni tvornici, nepravni lastniki tobaka pa čakajo svoje usode v zaporih.

Ij Preprečeno veliko iztihotapstvo živine. Detektiv ljubljanske kolodvorske ekspoziture so že precej časa vili niti, da vlove v nje večjo družbo tihotapcev, katera se je pečala kar v velikem z iztihotapljenjem goveje živine preko demarkacijske črte. Člani te tihotapske družbe so si znali pridobiti za živino popotne liste, toda vse ni nič pomagalo. Detektiv gosposvoda vodje kolodvorske ekspoziture Ljubica so niti zadržali in prijeli Antona Štekerja, Antona Klanjščeka, Ivana Štekerja, Antona Tronkarja, Štefana Možino, Silvestra Možino, Karla Ilmarja, Ivana Klanjščeka, Franca Drinsa in Feliksa Klanjščeka, ker so nameravali iztihotapiti 6 krav, 6 volov in 1 konja čez demarkacijsko črto. Celo tihotapsko družbo so zaprli in živino, kakor tudi denar, katera so našli pri tihotapcih, zaplenili. V Italijo namenjena živina je ostala v Jugoslaviji. Če bi ne bili organi kolodvorske policijske ekspoziture pravočasno nastopili, bi se z mesom naše živine gostili lastni vojaki.

Prosveta.

pr »Bratec in sestrica« na Ljudskem odru. V nedeljo ob 3. uri popoldne bodo prizorili na Ljudskem odru zimsko prav-

ljico v petih slikah »Bratec in sestrica«, s petjem in godbo. Igra je zanimiva in polna slikovitih prizorov. Nastopijo vile in skratje. Igrali bodo po večini otroci. Nove zimske dekoracije je naslikal M. Ogrin z Vrhnike. Glasbene točke je priredil dr. Fr. Kimovec. Vstopnice bodo prodajali kot po navadi.

pr Celestin Medovič. Ni dolgo od tega, kar je umrl v Sarajevu eden najboljših hrvatskih slikarjev, Celestin Medovič. Rodil se je l. 1857. v Kuni v Dalmaciji, kamor bodo prepeljali njegovo truplo. Leta 1880. je bil stopil v red malih bratov Osservanata v Dubrovniku. Ko so spoznali njegov talent, so ga poslali v Rim, kjer se je učil pri Ludoviku Seitzu. Pctem so ga poslali v Florenco k Grandiju in Cizeriju. Ko se je vrnil v Dubrovnik, je delal tam v zelo težkih odnošajih. Pozneje je šel v Monakovo. Medovič je bil velik slikarski talent. Njegove kompozicije so levo zamišljene. Njegovo izražanje čustev je zelo močno. Posebno lepa je bila njegova slika »Prihod Hrvatov«.

pr Matica srpska. Novosadska Matica srbska se bo preosnovala tako, da bo razširila svoje delovanje na celokupno kraljestvo SHS. Matica srbska je bila ustanovljena leta 1826. v Budimpešti, kasneje se je preselila v Novi Sad. Leta 1863. je izpopolnila svoja pravila. Matica srbska je bila tekem stoletja kulturno središče vojvodinskih Srbov ter je imela velik vpliv na razvoj celokupne srbske kulture.

pr Društvo za negovanje oratorija in opere snuje v Belgradu skladatelji in operni dirigent Štefan Hristič. Predvsem se sestavi zbor.

Najnovejša poročila.

DELEGATJE VLADE IN OPOZICIJE PRI REGENTU.

LDU Beligrad, 11. februarja. Včeraj je prestolonaslednik regent Aleksander pozval delegate vlade in opozicije k sebi. Gospodje so ostali na dvoru od 21. do 23. ure. Poslanci opozicije so izjavili, da opozicija ne more več popuščati.

OBSTRUKCIJA DEMOKRATSKIH POSLANCEV.

LDU Beligrad, 11. februarja. Na poslednji seji vseh opozicionalnih poslancev je dr. Ribarac zahteval zase in za svojo skupino popolnoma prosto roko v vprašanju koncentracijskega kabineta. Splošno se tudi ta poslednji poizkus presoja jako skeptično. Veliko pozornost zbuja dejstvo, da so najznamenitejši poslanci demokratske zaednice zapustili Beligrad; tega gotovo ne bi storili, ako bi bila katarakoli rešitev mogoča, ker se brez njih ne morejo rešiti tako važna vprašanja, ki so sedaj na dnevnem redu.

MALO VERJETNE KOMBINACIJE

LDU Beligrad, 11. februarja. Ako bo poslednji poizkus prestolonaslednika regenta Aleksandra, privedi obe skupini do sporazuma, brezuspešen, je možno dvoje: ali demisionira vlada, ali pa se razpusti sedanji parlament in se razpišejo nove volitve. Med opozicionalnimi poslanci se govori, da bi sedanji kabinet demisioniral in da bi se sestavil nevtralen kabinet, ako bi ostal ta poslednji poizkus negativen. Toda v sedanjem položaju je tudi ta kombinacija malo verjetna.

USTAVLJEN LIST.

Zagreb, 11. februarja. »Narodne Novine« prinašajo hansko naredbo, s katero se ustavlja list »Christliche Volkszeitung« v Osijeku.

IZ BOSENSKE VLADE.

Zagreb, 11. februarja. »Obzor« poroča iz Sarajeva, da je dr. Stojanović izjavil, da ne sprejme mesta predsednika zemaljske vlade.

VOJNA CENZURA V BELEM GRADU.

Beligrad, 11. februarja. Tu je uvedena vojna cenzura časopisov.

IZVOZ ŽIVIL V AVSTRIJO IN OGRSKO.

LDU Beli grad, 11. februarja. Ministrski svet je dovolil na Avstrijsko in Ogrsko izvoz živil, ki so bila nakupljena že prej. To dovoljenje se takoj razveljavi, ako bi Avstrijska ali Ogrska poizkušala povzročati nemire ob jugoslovanskih mejah.

PROIZVAJANJE TOBAKA SE POVIŠA.

LDU Beli grad, 11. februarja. Uprava državnih monopolov je sklenila, povišati proizvodnjo tobaka na 10 milijonov kg. Zaraditega dobe tobačni delavci draginjske doklade in druge priboljške.

NAREDBE ZA BOSNO.

LDU Beli grad, 11. februarja. Prestolonaslednik regent Aleksander je podpisal tri posebne naredbe za Bosno in Hercegovino. Naredbo glede skrajšanja pripravljalne dobe za sodnike, naredbo o izpremembi in dopolnitvi § 5. civilnega procesa in razveljavljanje § 32. bosensko-hercegovinske ustave. Po tej naredbi je vlada pooblašča-

na začasno razveljaviti omenjeni § 32. Vlada je dobila to pooblaščenje za dobo dveh let.

POLOŽAJ V ČRNI GORI.

LDU Podgorica, 11. februarja. Vse kaže, da se položaj v Črni gori vidoma boljša. Odpadniki in roparji so večinoma v rokah oblastev. Vendar pa bi se razmere še mnogo bolj izboljšale, ako ne bi bilo nobenih Italijanov v Baru, odkoder pošiljajo agente v Črno goro, da povzročajo tam nemire.

RUSKI RANJENCI V NAŠIH BOLNICAH.

LDU Beli grad, 11. februarja. Ruski general Pogudev je naprosil jugoslovensko vlado, da bi se v jugoslovenskih bolnicah sprejelo 800 ranjencev donskega in harkovskega voja.

ARETIRAN LEGACIJSKI SVETNIK.

LDU Budimpešta, 11. februarja. (DKU) Kakor poroča Ogrski korespondenčni urad, so aretirali legacijskega svetnika pri ogrskem poslanstvu v Belem gradu Antona Magyaryja, ko se je mudil v Tamišvaru, kjer se je udeležil pogreba svojega očeta. Njegovi potni listi so bili popolnoma v redu. Ta vest ter poročila, da je bilo nekaj bivših honvedskih častnikov in civilnih oseb v Kološvaru obsojenih na smrt, zbuja veliko vznemirjenje. Na ta način se Madžarski še bolj otežkoča sprejem mirovne pogodbe.

PLEBISCIT V HOLŠTAJNU.

LDU Berlin, 11. februarja. (DunKU) Kakor javljajo listi, je izid volitev v prvem pasu že toliko znan, da manjkajo le še delna poročila, ki pa nikakor ne morejo izpreminjati volitev. Kakor je bilo jasno, so Danci dobili večino. Uradnega poročila o izidu volitev pričakujejo šele v poznih popoldanskih urah. Iz Kodanja poročajo, da na Dance odpade 72.723, na Nemce pa 24.393 glasov.

AMERIKA IN ANGLEŠKA.

LDU London, 11. februarja. (DunKU) Iz Washingtona poročajo: Državni tajnik za mornarico Daniels je izjavil v odseku za mornarico senata, da je bil na predvečer vojne z Nemčijo ravno tako pripravljeno voditi vojno z Anglijo kakor z Nemčijo. Daniels je dodal, da je admiralu Simsu dal potrebna navodila. Bajje zahteva severoameriška javnost, naj predsednik odslovi državnega tajnika za mornarico Danielsa.

VOLITVE NA MAZARSKEM.

LDU Budimpešta, dne 10. februarja. (DunKU - OKU) »Magyar Kurier« poroča, da so krščanski nacionalci dobili osem kandidatov, stranka malih kmetov in poljedelcev pa devet.

Razne novice.

r Kako je Vereščagin popravil sliko češkega slikarja. Ko je bil nekoč slavni ruski slikar Vazilij Vereščagin v Pragi, je v spremstvu pisatelja Jožefa Holečka obiskal ateljeje enega izmed prvih čeških slikarjev. Z zanimanjem je ogledoval posamezne slike in se je posebno interesiral za slike iz vojaškega življenja. Zagledavši se v sliko, ki je predstavljala topničarstvo, gredeče po blatni cesti, je dejal: »Ali dovolite, da bi na tej sliki nekaj popravil?« Umeje se, da mu je bilo to dovoljeno. Vereščagin je razmešal na paleti sivo barvo ter jo je v veliko začudenje avtorja razbrizgal s čopičem po čistih vojaških uniformah ter po lesketa, očeh se bronovini. Na to je rekel: »Mar mislite, dragi prijatelj, da imajo častniki v takemle močvirju lakaste čevlje kakor na plesu? Takole bolj ustreza resnici.«

r Kopanje zlate rude se več ne izplača. No, seveda, če bi lastniki zlatih jam mogli imeti svoje rudnike pri nas, kjer se je za desetkronski cekin ponujalo osemkrat toliko, med nami bi bili pač veliko vredni. Ali oni imajo zlate jame ravno tam, kamor se izteka zlata denarna valuta v polnem toku, zato je tam v tem oziru ravno narobe. Pomislimo samo, da je bilo v l. 1915. v Ameriki naloženih v zlatu 316 milijonov dolarjev v državni blagajni, ali v letu 1919. pa že 2 milijardi in še nekaj čez. Posledica tega je, da je za 23.22 gramov zlata plačan ravno en dolar kakor pred vojno, tako da lastniki zlatih jam ne morejo več izvrševati oderuštva s to dragoceno kovino. Dočim so se stroji, delavske plače za stotine procentov podražile in so življenjski pogoji tudi neznansko poskočili, je sklenilo že več lastnikov zlatih jam ustaviti delo ter kupujejo danes rajši premožavnike ter nalagajo svoje denarje v industrijska podjetja.

r Civilizacija med Eskimi. Danski potovalec po severnih pokrajinah Knut Rasmussen, ki se je nedavno vrnil iz Grenlandije, pripoveduje o prodirajoči civilizaciji med Eskimi. V majhni vasi vzhodnega obrežja na Grenlandiji, je prišel na ladjo

mlad mož ter se je ponudil za nakladanje tovorov. Obleden je bil v volnen suknič ter usnjate hlače. Šel sem na kopno in našel starega medvedjega lovca, čigar ime mi je bilo že prej znano, preden sem stopil na vzhodno obrežje. Prišel mi je ves prijazen nasproti, zakaj tudi on je mene poznal po pripovedovanju, pa me je vprašal, če bi mu ne pripovedoval o svojem poslednjem potovanju. Res, prav tako, ko bi bil govoril s predsednikom bralnega društva kakšnega manjšega danskega mesta: sami dobri ljudje, ki kažejo zanimanje, ali najrajši se jim izognem. Mlada deklica, paganska sirota, prav ugledna oseba kakor okrajna asistentka pri porodnicah z lepoglasnim danskim imenom, je privlekla iz prtiča nov gramofon, čigar tangove melodije ji pomagajo krajšati puščobo dolgotrajnih severnih noči. Kmalu potem sem se sešel z mladim možem, ki sem ga poznal iz dnevnika pastora Ruttija kakor izgajalca duhov. Ali danes pa je že učitelj, organist in umetnik.

r Stari rokopisi ne izgubili. Pri prodiranju Nemcev proti Parizu so bili odnesli Francozi iz Meauxa dragocene rokopise v Verry blizu Dijona, da bi ne prišli v roke sovražnikom. Med rokopisi je bil tudi eden izmed najbolj dragocenih rokopisov srednjeveške literature »Roman rože«. Zdaj so hoteli rokopise poslati nazaj na staro mesto. Med potjo pa so vlomili v zapечат železniški vagon neznani zlikovci. Razbili so dva zaboja in izmaknili iz njih rokopise najdragocenejše vsebine, med drugimi tudi »Roman rože«. To delo se hrani samo v treh ali štirih eksemplarih in ravno rokopis iz Meauxa je bil največje vrednosti.

r Nov izum za ogrožene ladje. »Berlinske Fideni« poročajo iz Londona: Marconiemu društvu se je posrečil izreden izum. Pomen novega izuma tiči v tem, da morejo na morju kakorsibodi ogrožene ladje poklicati s signalnimi zvonovi na pomoč. Odslej ni treba več telegrafistov na krovu. S pomočjo novega izuma začno zvoniti signalni zvonovi na vseh bližnjih ladjah ter jih tako opozorijo na pretečo nevarnost.

r Mikrobi, ki žive tisoč let. V pariški Akademiji znanosti je bilo zadnji čas prebrano poročilo dr. Galippe o poizkusih z bacili staroegiptovskih papirjev. Galipp je našel v papirjih, ki so bili čez 2000 let stari, živeče bacile. Podobne bacile je našel v listinah iz 15. stoletja po Kr. r. ter je mnenja, da bi na ta način mogli zbuditi v novo življenje prvotne povzročitelje nekdanjih epidemij, na pr. srednjeveške kuge.

r Dete — polkovnik. Kako smešno in nespametno je bilo imenovati komaj rojene prince visoke dostojanstvenike, kaže najlepše dogodbica, ki se je pripetila v bivšem dvornem gradu dunajskem, ko je komaj rojeni cesarjevič Rudolf dobil naziv polkovnika. Tedaj so govorili Dunajčani, da je dobil cesar na svoje vprašanje, kako je kaj s princem, od dojlje naslednji odgovor: »Vaše cesarsko Veličanstvo, gospod polkovnik se je ravno zdaj v plenicah...«

r Mož z voščeno masko, po imenu Jožef Morcan, ki se je bojeval v letu 1870. pri Port-Noyelles in Bapaume, kjer je bil jako težko ranjen, je umrl, kakor poroča »Journal des Debats«, ločen od vsega sveta v letu 1916. Morcan se je zdravil čela tri leta v bolnici, od koder so ga odslovili z voščeno masko na obličju, ker je bil tako močno ranjen, da mu je ostalo v glavi samo levo oko, čelo in dolnja čelust. Vse druge dele v obrazu je imel iz voska. V letu 1883. se mu je zlomila voščena maska, nakar si je dal napraviti drugo od platine. Vkljub vsem nadlogam in vkljub temu, da ni mogel stalno živeti med ljudmi, je Morcan živel še 43 let. Zajemljivo je poleg njegovega nenavadnega življenja tudi to, da se je poročil z deklico, ki jo je ljubil še preden je bil potrjen v vojsko. Tako je živel Morcan zadovoljno življenje na strani ljubice žene ter v stalnem stiku z naravo.

r Edisonova najsrečnejša doba. Svefovno znani izumitelj Tomaž Edison bo kmalu dopolnil 74 leto svojega življenja. Pri tej priliki prinašajo ameriški listi dolge pogovore svojih dopisnikov z njim. Neki časnikar je med drugim vprašal Edisona, kdaj se je čutil v življenju najsrečnejšega. Edison je odgovoril: »V mojem življenju so bile tri dobe, ko sem bil neizmerno srečen. Prvič, ko sem kakor dvajsetletni deček na nekem kolodvoru v Ohio prodajal časnike, drugič, ko sem se oženil, tretjič pa, ko se mi je rodilo prvo dete, ko sem imel stvarco, za katero sem mogel delati. Sicer pa moram reči — je pristavil Edison — da mi je največ sreče nudilo delo. V svojih delavnih in laboratorijih sem preživel svoje najsrečnejše dni.«

r Amerika kupuje. Iz Inomosta poročajo, da je prodana v Ameriko diorama »Bitka na gori Iselu«. Njen dosedanj gospodar, trgovec z risbami, Penz, je zastojal ponujal dioramo doma. Pred leti je dal zanjo s poslopjem in zemljiščem vred 80 tisoč kron. Po današnji valutni avstrijske krone je prejel iz Amerike 9,400,000 kron.

r Uganka brezžične telegrafije. Marconijevo društvo poroča: Nameščenci pri aparatih za brezžično telegrafijo po vsem svetu so prejeli že nekaj let pred svetovno vojsko nerazumljive znake. Društvo je sedaj obnovilo proučevanje teh znakov, ki jih je prekinila vojska. Znaki se javljajo v Ameriki in nekatera pismenka posebno črka »s« se čestokrat ponavlja. Iz okolščine, da se znaki sočasno pojavljajo v Londonu in v Njujorku z enako silo, se da sklepati, da prihajajo ta poročila iz velikanskih daljav. Marconi je mnenja, da je te znake pripisovati električnim valovom na solncu ali pa kje drugje. In navsezadnje je tudi mogoče — razlaga dalje Marconi —, da je ta ali oni planet poizkušal priti v stik z zemljo. Končno sodbo pa hoče podati šele na podlagi nadaljnega opazovanja. Kraljevi astronom sir F. Dyson je mnenja, da električni valovi lahko prihajajo k nam z drugih planetov. Pred dobrima dvema mesecema so prinašali listi prva poročila o tem, da je Marconi ujel nerazumljiva znamenja, ki morajo na vsak način prihajati s kakšnega planeta. Marconi ni tedaj prav nič dvomil, da gre tu za življenjske pojave Martovih prebivalcev ali pa za ljudi na nekaterem drugem planetu. Nekemu časnikarju je zaupal svoje prepričanje, da se vsekakor kmalu posreči z poiskusi sestaviti abecedo, s katero se nam bo mogoče domeniti z doslej nam neznanimi bitji na planetih.

r Amerikanski admiral je odklonil odklikovanje. V Njujorku, a še veliko huje jih je zadel v Washingtonu škandalček admirala Simsa. Ta vse hvale in slave vred mož je torej odklonil najvišje odklikovanje, ki mu ga je naklonil predsednik Wilson na osebni predlog ministra vojne mornarice Danielsa. Admiral je odkrito povedal, da mu ni za odklikovanje, ki so ž njim počastili mnoge, ki ga niso zaslužili, da celo take, ki so zaslužili ukor. Sims sicer tudi Danielsa dolži protekcije. Odklikovanje, kakršno je odklonil Sims, je bilo podeljeno poročniku Bagleyu, ki je izgubil torpedovko in je zato zaslužil občutno kazen, a je bil na prigovarjanje ministra Danielsa navsezadnje visoko odklikovan. To se je pa zgodilo vsekako zato, ker je Bagley Danielsov svak. Simsonova odklonitev odklikovanja je izpodbudila še nekatere druge mornariške častnike, da so tudi vrnilo odklikovanja.

Stanovanjska kriza.

To krizo rešuje sedaj že cela vrsta naredb, ki brez usmiljenja posegajo v državljanske pravice, ki so bile nekajdaj jamčene kot temeljne svoboščine ustave, in tretja oblast že rešuje na podlagi naredb in preko njih stanovanjska vprašanja, — vidno brez uspeha. Pri vsej akciji se prezre, da je pomanjkanje stanovanj splošno in sicer tako po mestih kakor po deželi in sicer ne samo pri nas, temveč tudi izven naše države.

To je povsem umevno. Za časa vojne se je vsled pomanjkanja delavnih moči premalo ali nič zidalo. Kljub vojnim žrtvam se ne more ravno reči, da bi se izgube na ljudstvu ne bile nadomestile: dokler je trajala vojna, so se družine doma stiskale — mnogo obrti se počivalo. Z razpadom pa so se vrnilo naši vojaki in dobili smo tudi naseljenke-rojake iz okupiranega ozemlja. Vsakdo se je zopet poskušal razširiti v svojem delokrogu in prostori so postali pretesni. Snovali so se razni uradi — po potrebi in brez nje — ter potrebo po stanovanjih še povečali.

Ako vse to upoštevamo, pridemo do jasnega zaključka, da vse drakonično prerivanje iz stanovanja v stanovanje, krize ne zboljša, temveč prav nevarno poostrojuje.

Preprosto ljudstvo se čuti pri tem izvajanju naredb prikrajšano in najbolj prizadet je le revež, ki nima dovolj premoženja, da bi si pomagal; v barakah in vagonih najdemo prav malo bogatinov.

To vzbuja hudo kri. Prekipeva prepričanje, da naredb niso smotrene in njih izvajanja delajo krivico. Ljudstvo postaja nezadovoljno, mrmra in s sodelovanjem drugih težkoč — postaja boljševisko. Resna skrb mora torej biti, da se odstranijo vzroki nezadovoljnosti v tej smeri.

Imamo pa še druge vzroke, ki nas silijo, da se stanovanjsko vprašanje vzame resno in smotreno v roke in ne dela samo neuspelih poskusov z delavskimi hišami in barakami. Naši hišni posestniki so danes brezpravni. S trdo pred vojno prisluženi prihranki zidali so si hiše, katerih danes z dohodki hiš, ki so vsled naredb omejeni, popravil ne morejo več izvrševati. Vsled draginje zapravlja danes le bogataš, drugače pa vsak kolikor more stiska.

Stanovanja se zanemarjajo, se ne prelikavajo, ne čistijo kakor prej. Nekdaj povsodi napravljene kopalnice večinoma več ne funkcionirajo. Higijena peša, posledica: boleznj, epidemije in nazadnje pride še kuga. Da nam ta prazni stanovanja, si pač nihče ne želi. Vsakdo mora tudi uvideti, da je krivično, da bremeni glavno breme naredb na hišnih posestnikih.

Vse cene so se zvišale in sicer najmanj desetkratno; stanovanjske cene pa so morale ostati iste vsled naredb. Take naredb morejo in smejo pomagati le z a č a s n o, ker postane sicer iz tega krivično izmaganje onih, ki so v resnici največ koristili s tem, da so dajali ljudem streho.

Naredba sicer pravi, da se bo državni stanovanjski urad pečal tudi s pripravljanjem in zidanjem delavskih hiš. To je pač dobra volja, a zdi se nam, da tu ne bo moči. Vse javne oblasti vedo, kakí krízi so za denar iz državne blagajne. Krediti iz državne blagajne so tako omejeni, da ne zadostujejo niti za krpanje starih pokvar in za izvršitev nujnih popravil. Treba povpraševati o tem le pri stavbnem uradu. Tudi tiči država sama že v dolgovihih pregloboko, da bi se zamogla še dalje pogrezati vanje, posebno ker si ne upa prav izvesti sanacije z oddajo premoženja.

Imamo pa po mojem mnenju sredstva, da si kljub temu odpomoremo in sicer brez državnih sredstev. Imamo veliko ljudi med seboj, ki imajo precej premoženja, a bivajo nastanjeni v tujih hišah, v obširnih razkošnih stanovanjih, tako da celo vladi sami delajo v njenih prostorih ovire. Taki ljudje bi si lahko sami zidali in s tem napravili prostor manj premožnim. Seveda se vsakdo zidanju upira. Najeto stanovanje je sedaj primeroma zelo poceni. Marsikdo skriva svoj denar, ker se boji davka in oddaje. Vsi ti vzroki so precej sebični in država bi storila prav, da bi prisilila premožnejše najemnike, da zidajo sami vsaj stanovanje zase. Da se to zgodi, pa je treba samo, da se jih dene iz stanovanja z odpovedjo, recimo tudi z daljšim rokom. Ti ne pojdejo stanovat v barake in vagonne, temveč si bo vsak pripravil kolikor toliko udobni dom. Z njegovo izselitvijo pa nastane prostor za revnejšega, ki si ne more še pomagati. S tem bomo dobili dobrih in ne zaslih stanovanj in obenem z dvigom množine stanovanj vplivali na to, da bodo cene lahko postale s časom proste. Z zidanjem pospešile se bodo tudi razne obrti, kar vse bo prispevalo k ustanovitvi gospodarskega ravnotežja.

Že na podlagi obstoječih naredb bi naše oblasti lahko v opisanem smislu izdatno pomagale. Oblasti imajo pri svojih davčnih uradi možnost, da vsaj približno ugotove osebe in vrstni red, ki bi jih morale naredb po višini premoženja zadeti. Sestavila bi se lahko cela lista, tako da bi vsak vedel, da pride na vrsto. Tudi ima pri tem načinu javna oblast vedno v rokah niti, da po potrebi pritisne še na tega ali onega. Kdor ima in hoče stanovati udobno, naj to stori na svojem, ne pa na javno breme. Seveda pa bi se lahko onim, ki bi zidali, dovolile razne olajšave pri davkih, pri omejitvi najemščine itd. Zdi se mi pa, da je za ukrepanje zadnji čas, da se omogoči in izvrši ozdravljenje te krize preko poletja.

Gospodarstvo.

Kmetijstvo in kmetijske šole.

(Ravnatelj I. Belle, št. Jurij ob j. žel.)

Mnogo čudnega se sliši sedaj o kmetijstvu in o šolanju kmetovalcev.

Res zaslužen ter poln resnice je krasen slavospev »Kmečki hiši« od Simona Gregorčiča.

Vsakdo čuti pomen kmetijstva tudi v svojem žolodu. Med vojsko so se mnogi sladko laskali kmetom za dobrote, nekateri so ga pa krivično mrzili, češ, da zadržuje darove narave, katere mu je treba le enostavno spravljati. Razumniki narodnega gospodarstva priznavajo, da je v sedanjih, pretežno agrarni državi Jugoslaviji tudi Slovenija posebno odvisna od kmetijstva. Ona je in bo imela samo od poljedelstva in živinoreje čez 3 petine vseh dohodkov. Vsak državljan je torej na tem podjetju zelo interesiran. Žal pa skuša diletantizem se preveč vtikati. On prezira prevzetno stvarne skušnje in zmožnosti, pa hoče po svoje eksperimentirati.

Med važnimi činitelji za povzdigo kmetijstva je strokovno šolstvo. Kdor ne verjame, naj primerja statistične podatke glede sorazmernosti v napredovanju relativne produkcije in strokovnega šolstva. Opozarjam na svoj članek »Rednik kmetijstvo« v 2. številki »Gospodarskega Glasnika« iz leta 1917. Tu omenim le, da prideluje po statistiki Češka na ha povprečno 65 odstotkov več nego prejšnja Sp. Štajerska, pa je imela razen akademij, srednjih in visokih kmetijskih šol desetkrat toliko šol za kmete kakor Štajerska ali 35 krat toliko kakor Kranjska. Na Nemškem in Danskem n. pr. s pridelkom 20,7 q oziroma 30 q pšenice na ha proti 10,5 q pri nas je pa kmetijsko šolstvo še posebno razvito.

Posledice agrarne reforme nam bodo napravile to šolstvo še posebno potrebno. Sosedno kmetijsko gospodarstvo je odprta knjiga; vsak sosed ima priliko v njej čitati in se učiti. Take knjige so bile prej od inteligentnih strokovnih moči urejena

in oskrbovana veleposestva. Če te odpa-dejo, mora nastopiti med ostalimi kmetovalci dovoljno število vzor-moči. Na veleposestvih koncentrirana strokovna inteligenca in eneržija je znala povsod zastopati svoje koristi, od česar je tudi mali kmet vsaj neposredno nekaj profitiral. Odslej bo navezan sam nase; pridobiti si mora torej potrebna svojstva vsaj en del kmetov.

Sovražnik domačega kmetijstva in lastne države je torej, kdor dela proti že prekušenim napravam za prosep kmetijstva pa pustolovi z eksperimenti. Organizacija strokovne izobrazbe kmetov naj se prepusti brez skrbi na tem polju osvelim možem, ki so si v nepristranski javnosti zaslužili dober glas.

Čarobna formula (ta se je od strani strokovnjakov že od nekdanj priporočala) za dober obstanek našega kmeta kot posebno važnega narodno-gospodarskega činitelja je, relativno, to je na enoti površine zemlje več pridelati, večja intenzivnost obrata.

Tudi Brezigar poudarja v svoji knjigi »Osnutek slovenskega narodnega gospodarstva« ta moment še posebno. Da je to mogoče, smo dokazali tu na naši kmetijski šoli, kjer smo spravili pridelek n. pr. pšenice povprečno na 25 q od 10 q na ha, torej več kakor dvakratni povpreču pridelka v deželi. V o Brezgarju se prideluje v slovi deželi pšenica na 54.000 na. Umno pridelovanje bi zamoglo na tej podlagi torej povzročiti pridelok samo pšenice od 571.000 q na 1,360.000 q. Pri setvi s strojem smo pa porabili za 1 ha pod 100 kg semena, torej smo ga prihranili v primeri s povprečno porabo po 100 kg. Na 54.400 ha bi ta prihranek znaal znašal tudi 54.400 q najmanj in ostal za živež ali 54.400 ha bi ta prihranek znašal tu prodajo. Od tistih 1,2 milijonov q primanjkljaja vsega zita skupaj (po Brezgarju) za prehrano v Sloveniji bi pokrilo umno pridelovanje že same pšenice od istega areala s 789.000 q, kaj pa še rž, koruza, ječmen itd. Kmetijstvo Slovenije bi bilo v stanu z istim arealom prehraniti ne le lastno prebivalstvo, temveč oddati še precejšnjo množino v prilog še večji aktivnosti zemljedelske bilance.

Kakšen je pa zaseben gospodarski uspeh tega intenzivnega, racionalnega pridelovanja? Vzemimo, da je cena pšenice po 20 K za 100 kg. Eden ha vrže v pridelku 10,5 q samo 210 K, v pridelku 25 q pa 500 K, torej 290 K več. Višji stroški intenzivnejšega obdelovanja so znašali pri nas približno 70 K na ha, torej je ostal še vedno čisti prebitok za 220 K višji nego oni pridelovalec le po 10,5 q. Tako se tudi ni bati tekmovanja z od narave ugodnejšimi pokrajinami. Razum odtehta manjšo ugodnost položaja.

Sicer naj služijo ti strogi objektivni podatki o pšenici le kot primer. Sorazmerno se povišajo z umnim obdelovanjem tudi drugi pridelki, kar tudi lahko dokazemo s številkami. Res spijo v zemlji še velikanski zakladi. Za dviganje teh pa ni treba iti v ris, temveč v kmetijske šole. Ni treba pomoči hudiča, temveč dobrih učiteljev in vzgledov.

Težišče kmetijstva Slovenije kot narodno-gospodarskega činitelja pa ne tiči le v pridelovanju zita, temveč še bolj v drugih kulturah, ki zahtevajo še več izvedenosti. In kje si naj naš kmečki naraščaj te pridobi? Mar v ljudski šoli, mar le iz knjig ali v kratkih strokovnih tečajih? Za povprečno večino bodo menda za dolgo časa morali ostati to edini viri potrebnega znanja. Pri dovoljnih dobrih vzgledih se zna tudi tem potom mnogo doseči. Vsaka občina pa mora imeti vsaj nekaj strokovno temeljitejša naobraženih kmetov za bodrilo in vzgled v celem okolišju. Ali naj mar te nadomeščajo uradni predpisi, čijih učinek je navadno zlovoljnost in pasivnost, torej negativen. Zdrav in opravičen egoizem bo pri dobrih vzgledih najbolj pospeševal napredek. Za take vzglede morajo pa skrbeti kmetijske šole v svojih učencih. Ne dirajte torej neveščaki v te naprave. Pravemu patrijotu mora biti na tem, da se bolj razvijejo in izpopolnijo. Pretiravati se vendar ne sme v eni ne v drugi smeri. Le lepo, dobro preudarjeno in sigurno naprej, kamen na kamen na obstoječem trdnem temelju.

g Zadruga ključavničarjev v Ljubljani naznanja, da se vrši zadrugi občni zbor dne 15. svečana 1920 ob pol 9. dopoldne v zadrugi pisarni v Beethovnovi ulici. Opozarja se člani na gotovo udeležbo. — Načelstvo.

g Lesinarska zadruga v Šmarjeti v Rožu ima v zalogi škafe, žeharje, čebre, banje iz smrekovega in mecesnovega lesa, dalje grablje, toporišča, brezove metle in pletenine. Poleg navedenih predmetov izvršuje zadruga vse druge v to stroko spadajoče predmete, po želji odjemalcev. Cene tem izdelkom so primerne. Prosi se, da se naročila naslavljajo edinole na navedeno zadrugo in ne na posamezne sodarje in druge lesinarje.

g Železarska industrija. V »Zpravah večine služby tehničke« objavlja dr.

Matys članek, ki temelji na obširnem statističnem gradivu. Naša (češka) produkcija železa pada. Glavni vzrok je to, da so naše rude manj vredne od tujih, kar zvišuje proizvodne stroške in ima za posledico, da naša železarska industrija le

teško vzdrži konkurenco s tujimi izdelki. Z naših rud se dobiva 10% železa, s tujih, predvsem jugoslovanskih pa 31%. Mi porabimo, da pridobimo 1 meterski stot zlitine, 142.6 kg, Jugoslavlani pa krog 86 kilogramov premoaga. Temelj naše žele-

zarske industrije je tembolj neugoden, čim bolj raste cena dela in premoaga. Zvišanje produkcije je torej mogoče doseči le z uporabo tujih rud, pri čemur pri sedanjih prometnih razmerah prihajajo v poštev samo švedski rudniki.

Zobozdravnik
M. U. Dr. Janežič Zv.
naslani na Bledu in ord. nira
od 9-12, 15-17.

imate bolečine? V obrazu? V celem telesu? Vaše mišice in živci vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluid! Bodete se čudili 6 dvojnati ali 2 veliki steklenici 7 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice 6 škatlic 12 K. Prava želoec okrepčujoča švedska tinktura 1 steklenica 13 K. — Omot in poštnina posebej, a najceneje. — Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 134, Hrvatska. A

Harmonij

na piščalke za cerkev ali solo s tremi registri popolnoma v redu ima napredaj po vredni ceni Paš, Maribor, Jozefova ulica 4.

Izurjene vlagalke

sprejme
Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Kompanjon se išče za nakup življenjskih potrebščin za uv. v Slovenijo. Imeti mora 2000-4000 kron. Naslov pove uprava lista pod št. 592.

Proda se nova moška obleka. Polze se: Sv. Petra cesta 36. I. n.

KOLAR

se išče. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Oglasiti se je: Cesta na Kodeljevo št. 8. Ljubljana.

Dve obleki, zelo malo rabljeni se ceno pritičeje. Zelena jama 150

Barvni trakovi

amerikani, angleški, švicarski, se dobijo pri RANG BAR, založila pisalnih strojev in mehanična delavnica Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 5.

Semena dobra in zanesljiva prodaja Josip Urbančič, trgovina s semeni v Ljubljani, Miklošičeva c. 8. Cenik na razpolago.

Sprejme se takoj dobro izvežbana kuharica-oskrbnica za večje gostvo blizu Ljubljane. Ponudbe se prosi na upravo lista pod šifro „Zvesta“.

Kavcije zmožen inkasant

(kot stranski zaslužek) ki bi obenem lahko sklopal tudi zavarovanja, se sprejme takoj. Dopisnice pod „Inkasani“ s kratko oziščo do-edanje službe na Kleinmayr & Bamberg, Ljubljana.

Proda se takoj kožu in skoro nov lep dolg suknen havelok. III. nadstr., od 12 do 14 ure, pri rodbini Gabrijelč. 6.

Uradni sluga

se išče. Reflektira se samo na starejo, zanesljivo osebo, ki mora imeti svoje stanovanje v Ljubljani. Vpoštevati se bodo samo prosilci, ki so že bili v enakih službah, predvsem bivši državni sluga. Nastop službe s 1. marcem t. l. Predstaviti se je osebo med 8-9 ter 5-6 uro popoldne ter prinesiti s seboj vsa izpričevala. Centralna uprava za trgovački promet sa inostranstvom, podružnica v Ljubljani Turjaški trg 6/II.

Priporočajo se cenjenim čitateljem sledeče domače tvrdke:

(Za dvakratno objavo v tednu se računa 8 kron.)

Borzoj mešetar
Vučković Dragan, Zagreb, Sv. Duh 19. — Brzjavaj; Vučkov. Telefon 7-17.

Brionice
Zajc Fran, Dunajska cesta 12.

Damske krojačice
Minka Karo, Sv. Petra cesta 58.

Dimnikar
Fritz Adolf, Ljubljana, Radeckega cesta 20.

Dobava in pokladanje parketov
Bokal Anton, Ambrožev trg 9.

Elektrotehnika
»Svetla«, Mestni trg 25. Verbajz A., Linhartova ulica 4.

Gostilne
Ložar Jernej, Sv. Petra nasip 19.

Gramofoni in godbeni aviomati
Rasberger A., Sodna ulica 5.

Jaona skladišča
»Balkan«, L. Ljublj. javno skladišče, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.)

Kavarne
»Zvezda«, Ivančič Josip, Kongresni trg.

Kleparji
Korn T., Poljanska cesta 8. Remžgar & Smerkol, Florijanska ulica 13.

Knjižarne
Jugoslovanska knjižarna, Pred škofijo.

Knjižgoveznice
Knjižgoveznica K. T. D., Kopitarjeva ulica 6. Paik Fr., Cankarjevo nabrežje 25.

Konfekcijske trgovine
Olup Josip, Pod Trančo. Schwab & Bizjak, Dvorni trg 3.

Krojači
Gestrin Ferdin., Poljanski nasip 8. Himmelreich Fran, Pred škofijo 9 II.

Lekarne
»Pri Mariji Pomagaj«, Resljeva cesta št. 1.

Manufakturne trgovine
Petkosig Jos., Stari trg 4. Schuster Anton, Stritarjeva ul. 7.

Mizarji
Bizjak Peter, Spod. Šiška 136.

Modni saloni
Götzl Marija, Židovska ul. 8. in 7.

Modne trgovine
Magdič Pavel, Aleksandrova cesta.

Optiki
Jurman Karol, Šelenburgova ulica.

Parfumerije in kozmetika
»Uranus«, Mestni trg 11.

Podobarji
Pengov Ivan, Kolodvorska ulica št. 20.

Popravila gramofonov in godbenih aviomatov
Rasberger A., Sodna ulica 5.

Restoracije
»Perles«, Prešernova ulica.

Sobno slikarstvo
Žuran Martin, Mestni trg 12.

Stavbena podjetja
Černe Andrej, Sv. Petra cesta 23. Freo Viljem, arhitekt, mestni stavbenik, Gosposvetska cesta 10.

Špedicijska podjetja
»Balkan«, Dunajska cesta 33. (Tel. 366.) Uher F. & A., Šelenburgova ulica št. 4. (Tel. 117.)

Trgovine z urami in zlatino
Černe Lud., Wolfova ulica 3.

Trgovine s klobuki
Čadež Gvido, Mestni trg 14. Soklič J., Pod Trančo 2.

Trgovine s papirjem
Prodajalna K. T. D., Kopitarjeva ulica 2. »Uranus«, Mestni trg 11.

Trgovine z dežniki in solničniki
Mikuš L., Mestni trg 15.

Trgovine z železnino in poljedelskimi stroji
Zalta & Žilič, Gosposvetska cesta št. 10. (Mar. Ter. cesta.)

Zaloge pohištva
Fajdiga Filip, Sv. Petra cesta 17.

Zajtrkovalnice
Grčel T., Poljanska cesta 7.

Zobotekniki
Zobni atelje Ferd. Palovec, Ljubljana, Dalmatinova ul. 5, poleg Kmetске posojilnice.

Naročajte „Slovenca“!

Iščejo se prostori

LES.

za trgovino: skladišča, pisarno in prodajalno, če mogoče skupaj, ali pa skladišče posebej. Ponudbe na upravnistvo tega lista pod št. 583.

Kupim hrastove, smrekove in bukovne hode za žago. Ponudbe s ceno na naslov: IVAN SIŠKA, tovarna parketov in parna žaga, Ljubljana, Metelkova ulica št. 4a.

Služkinja, pridna, zanesljiva, katere bi znala tudi kuhati, se sprejme proti dobremu plačilu. Naslov pove uprava „Slovenca“ pod št. 571.

Odda gostilna s prenočiščem

se v večletni najem pri »belem kranju« po domače pri »Jurčevcu« v Ljubljani, Florijanska ul. 4. z dvema hišama št. 4 in 6 istotam, vstevši vse stranke, kolikor jih je v hišah. Najvišjemu ponudniku se izroči vse to 1. majnika 1920. Ponudbe do 29. februarja na A. Kajfež, Kočevje.

Naprodaj imam: krasno, 5 letno murinsulansko kobilo licencov, čisto rasmen., 1 1/2 letnega simendolskega bika plemenjaka, krasno simendolsko telico, in par 6 letnih konj za vožnjo. E. Vajda, Čakovec, Medmurje. Naslov za brzojavke: Vajda, Čakovec

Restavracija v Bellevue v Ljubljani

je z majem 1920 za oddati. Pojasnila daje lastnik istotam.

Milan V. Koračević, trgovec v Stolacu v Hercegovini ima na prodaj okrog 100 hektolitrov glasoovitoga stolačkoga črnega vina.

Komur treba vina, naj se obrne na imenovanega. 590

Zahvala.

Vsem, ki so nam ob smrti naše ljube mame, gospe

Frančiške Sterletove

izkazali svoje sočutje, izrekamo najtoplejšo zahvalo.

V Ljubljani, 10. februarja 1920.

Žalujoči ostali.

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem marca 1919 nad 40 milijonov kron vlog in nad 1 milijon enstotisoč kron rezervnih zakladov. Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici) na hipoteko in v tekočem računu. Ljudska posojilnica stoji pod neposrednim državnim nadzorstvom.

Alojzij Vodnik

Ljubljanski kamnosek

vabi prijatelje lepega marmorja na ogled.

Došlo je 10 urst različnejšega marmorja iz Italije.

Namesto posebnega obvestila.

Tužnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je umrl dne 11. t. m. ob pol 7. uri zjutraj naš devetletni sinček

Rajko.

Pogreb se bo vršil v petek, dne 13. t. m. ob pol 11. uri dopoldne iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu, v Ljubljani, dne 11. februarja 1920.

Rodbina vsuč. prof. Nahtigala.

Posebna smrtna oznanila se ne izdajo.

Terezija Maurer naznanja potra globoke žalosti v lastnem in v imenu rodbin Maurer, Aufsenberg-Komarow in dr. Ga le pretresljivo vest o smrti svojega iskreno ljubljene, nepozabnega soproga ozir. očeta, tasta in star. očeta gospoda

HENRIKA MAURER

ki je 2. februarja ob pol 6. uri zjutraj, previden s sv. zakramenti za umirajoče v 76. letu starosti, zaspal v Gospodu. Provizorni pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 4. februarja ob 3. uri popoldne iz cvetličnice (Blummenhalle) v Annabichl. Sveto posmrtno opravilo bo v četrtek, dne 5. svečana ob 10. uri dopoldne pri oo. kapucnih.

Celovec-Ljubljana, dne 2. februarja 1920.

Mestni pogrebni zavod v Celovcu.

Tovarna na deželi išče

strojnika

izučnega ključavničarja — izvežbane-
ga tudi v elektr. stroki za takojšnji
nastop. Ponudbe na upravnitvo

Vreče

vsake vrste in v vsaki množini
kupi vedno ter plačuje naj-
bolje trg. firma J. Kušlan, Kranj,
Gorenjsko.

Cigarettni papir

sledede vrste: Golub, Club,
Abadie, in Samum pripo-
roča na debelo »URANUS-
PAPIRNICA«, Ljubljana,
Mestni trg 11. 418

Vsako množino prvovrstne olupljene

kisle repe

na prodaj. I. Oražem, Selo—Moste pri
Ljubljani.

Stara in nova, rudeča in bela

vina

stalno naprodaj. Pobljiza poja-
snila pri E. Vajda, kletarstvo,
Čakovec, Medjimurje.Naslov za brzojavke: Vajda, Čakovec.
Telefon 4 in 33.

Ia bosanske slive

v zabojih po 15 kilogr.

Kavo
Čaj
Cokolado
Kakao
Kavni pridatek
Konjak
Rum
Likerje
Šampanjec
Namizna vina
Mandelne
Rozine
Paradižnike
Dišaverazpošilja po celem kra-
ljestvu od 5 kg naprej
poštne prosto**Josip Fabiani**
Ljubljana, Prešernova ulica 54.

Miši podgane

stenice, ščurki.

in vsa gelazen mora poginiti, ako porabite
moja najbolje preiskavana in splošno hvaljena
sredstva, kot proti poljskim mišim K 7, za pod-
gane in miši K 7; za ščurke K 8; tinktura za
stenice K 7; uničevalec moljev K 6, prašek
proti mrčesu K 6; mazilo proti ušem pri
ljudih K 4—8.; mazilo za uši pri živini 4.—8.;
prašek za uši v obleki in perilu K 6; tunk-
tura proti mrčesu na sadju in zelenjavi
(uničev. rastlin) K 6 Prašek proti mravljam
K 6. — Pošilja po povzetju Zavod za eksport**M. Jünker, Petrinjska ulica 3., Zagreb 39.**
Trgovcem pri večjem odjemu ponast.

GARJE

srbečico, hraste, lišaje, uniči pri člo-
veku in živini mazilo zoper srbečico.
Brez duha in ne maže perilo. 1 lonček
za eno osebo po pošti 7 K pošt-
nine prosto. — Prodaja in razpošilja
lekarna Trnkóczy v Ljubljani, zraven
rotovža. 1631**Skaboform se zopet dobi!** proti srbečici, garjam,
lišaju, kož. izpuščajem
zabtevajte v Vasi najbližji
lekarni priznano in zdravniško priporočeno**Dr. FLESCH-evo izvirno SKABOFORM-MAZILO.**

Ne maže, ne barva, brez duha. Dobiva se v vseh lekarnah.

Glavna zaloga za Ljubljano in okolice:

Rihard Sušnik »pri zlatem jelenku IV., Marljn trg.

Razpis.

Pri toplicah v Dobrni pri Celju se za letošnje sezijo raz-
pisuje mesto

kopališkega zdravnika

z ginekologično predizobrazbo.

Primerno opremljene in kolekovane prošnje je poslati

do 22. februarja t. l.

poverjenitvu za javna dela v Ljubljani, kjer se dobe tudi
potrebne informacije.Pripominja se, da pristojajo zdravniku brezplačno obi-
čajne naravnosti, glede morebitnega remuneriranja je pa
staviti v prošnjah tozadevne zahteve.

V Ljubljani, dne 7. februarja 1929.

Vodja poverjenitva za javna dela: Inž. Kljnar.

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta 17,

je ustanovila oddelek za

življenska zavarovanja.

Sprejema: V življenskem oddelku: zavarovanja na dožive-
tje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško doto,
rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.V požarnem oddelku: zavarovanja vseh premakljivih in
nepremakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju,
strelji in po eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Podružnica: GELJE, Breg 33.

Ceniki in pojasnila z obrat. pošto brezplačno.

Zanesljivost posredovalci se vedno sprejemajo.

Trgovino

z mešanim blagom ali špecerijo, oziroma
tudi prazne trgovske prostore s primernim
stanovanjem v prometnem kraju Slovenije,
išče v najem ali nakup reelen trgovec. Naslov
reflektanta pove uprava lista pod števil. 450.

Jadransko hotelsko in kupališko dioničarsko društvo

Sušak-Reka, Zoonimirova ulica 102

Lastnik sledečih hotelov in sanatorijev:

Hotel Pension „SPERANZA“ „IMPERIAL“ Opatija.	Sanatorij in veliko morsko kopališče „THERAPIA“ Crikvenica.	Palace-Hotel „MIRAMARE“ Crikvenica Telefon interurb. 11.
Hotel-Pension in morsko kopališče „JADRAN“ Sušak-Reka Telefon interurb. 2-14	Vsi hoteli in sanatoriji so najmoder- nejše in z vsem komfortom urejeni. — Odraba izredna. — Otvorjeni skozi celo leto. — Vse narobe prejema in daje pojasnila za Crikvenico uprava hotela „MIRAMARE“ v Crikvenici; za Novi: uprava hotela „SAN-MARINO“ v Novom; za Sušak: SREDIŠNJI URED DRUŠTVA, SUSAŠ-REKA.	Hotel-Pension „SAN-MARINO“ Novi Vinodolski Telefon interurb. 5.
Hotel-Pension in morsko kopališče „JADRAN“ Bakar.	Naslov za brzojave: Jadrancentrala Sušak-Reka. Interurban telefon števil. 9-8-9.	Hotel-Pension in va- liko morsko kopališče „LISANJ“ Novi Vinodolski.

Rudniški inženir

slovanske narodnosti, z večletno prakso pri jamskih
delih v premogovnikih in drugih rudnikih, veččak za
separacije in splošna stavbna dela se sprejme kot teh-
nični vodja k večjem rudarskem podjetju v Sloveniji. —
Samci imajo prednost. — Pismene ponudbe s prepisi
spričeval dosedanjega službovanja in usposobljenosti
s točno navedbo plačilnih zahtevkov je poslati na naslov:
Rudarska združba Trojana, pošta: Medija-Izlake. 472

KUPUJEMO OPEKO

Ponudbe naj se izvolijo poslati
na Blocknerjevo anončno ekspe-
dicijo, Zagreb, Jurjevska ulica 31
pod šifro „OPEKA 809“.

Slavnemu občinstvu se uljudno priporoča

Krojaška delavnica

Krekov trg št. 10 v hiši „Impexa“.

Točna postrežba!

Solidne cene!

FRANC SWATY, Maribor

tovarna umetnih brusilnih kamnov
in kamnov za brušenje britev.

Tovarna ustanovljena leta 1879.

priporoča za razprodajo svoje prvovrstne izdel-
ke, kakor: Alumin, Diamond, Swatyn brusilni
kamen za britve in kirurški instrumente, ka-
teri prekaša najboljše belgijske brusilne kamne.
Dalje bruse za orodje znamke »Rapid« v vseh
trdotah, bruse za kose, Carborundum Elektrit,
najboljši brusilni kamen sedanosti, ter vsako
množino Ia ploščic za brušenje žag iz zajamče-
no pristnega šmirglja in Rogoškega naravnega
kamna v vseh velikostih.

Cenik zastoj in brezplačno.

Obratovodja za premogovnik

samostojna moč, absolvent rudarske šole z večletno
prakso, izvežban v jamomerskih delih se sprejme v
trajno službovanje. — Ponudbe s prepisi spričeval, do-
kazom usposobljenosti in plačilnimi zahtevki je vpslati
na upravnitvo Slovenca. 473

Domača tvornica rublja d. d.

ZAGREB, Jelačićev trg števil. 2, I. nadstropje

nudi trgovcem samo na
debelo

blagovni oddelek

moško perilo

kakor razne vrste srajc,
spodnjih hlač, spalnih srajc,
mehkih manšet in mehkih
ovratnikov.priporoča svojo bogato za-
logo vsakovrstnega

manufakturnega blaga

kakor angleško tkanino,
podlogo, svilo, šifon, kre-
ton, cefir, bombaževe in
nitkaste tkanine itd.

Naročila po povzetju se izvršujejo z obratno pošto.

Spedijski oddelek.

Prevažanje vsakovrstnega blaga na Maribor-
skem trgu, spedicija vseh vrst, zacarinanja,
prevozi s nabiralnimi vozovi na vse strani,
selitve s patentiranimi vozovi, vskladščenje
raznega blaga in pobištva.

Največje domače podjetje v Jugoslaviji

„BALKAN“

Trgovska, spedijska in komisijska del. d. MARIBOR.

Pisarna Reiserjeva ulica št. 1. — Telefon interurban št. 375.

Rodne zveze z največjimi tu- in inozemskimi tvrdkami.

Blagovni oddelek.

Prodaja vsakovrstnega kolonijalnega blaga na
debelo, import ter eksport, prekmorske kupčije.

Komisija.

Prevzame se vseh vrst blago v prodajo.